

Phenomenological analysis of teachers' perception of the teaching process in the student social network (Shad)Amir Moradi¹

پذیرش مقاله: ۱۴۰۳/۰۷/۰۸

دریافت مقاله: ۱۴۰۱/۰۶/۰۶

Accepted Date: 2024/08/29

Received Date: 2022/12/27

Abstract

The aim of the current research is to phenomenological analysis of teachers' perception of the teaching process in the student social network (Shad). In the current study, the qualitative method and phenomenological approach and the seven-step model (Colaizzi (1978) were used to investigate the perception of teachers. The purpose of phenomenological research is to describe the lived experiences of life in the same way that it happened in life. The statistical population of the present study includes all primary school teachers of Kermanshah city (three areas of education) who had virtual teaching in the student social network (Shad) in the academic year of 1401-1401. Theoretical data saturation was used to determine the sample size. This means that the sample selection process continued until no new data related to the subject (teaching process) was obtained and it was repetitive and redundant (Gall, Borg & Gall, 2014). The statistical sample of the research includes 18 teachers (9 male and 9 female teachers) active in the Shad network, who were selected purposefully. The tool and method of data collection in the current research is an interview that was conducted using in-depth and semi-structured questions. During the semi-structured and in-depth interview, open and semi-structured questions were used, so that the participants were completely free to answer the questions, and the researcher's duty was to control the direction of the answers so that they do not deviate from the main path. Strabert and Carpenter method was used for data analysis (cited by Adib Haj Bagheri & et al, 2011). In order to measure the validity and reliability of the data, the reliability criterion (Guba & Lincoln (1994) was used, which includes four criteria of believability, transferability, dependence or reliability, and dependability. The analysis of the data obtained from the interviews led to the identification of two categories of effective teaching characteristics and required professional competencies and nineteen main themes. Based on the analysis of teachers' perception, the characteristics of teaching in the Shad network include having a lesson plan, using interactive teaching techniques, providing continuous feedback, students' participation, strengthening the motivation to learn, respecting individual differences, using educational technologies, providing various assignments, strengthening the spirit of inquiry and research. Based on the number of repetitions of each category by the participants in the interview, the characteristics of having a lesson plan, using educational technologies, strengthening the spirit of questioning and research, and

¹ . Department of Educational Sciences, Farhangian University, P.O, Tehran, Iran.

*Corresponding Author

E-mail: a.moradii@cfu.ac.ir

providing continuous, accurate and timely feedback were identified as the most important characteristics of effective teaching. The findings of this research are consistent with the research results of Mirzaei (2022), Santrock (2008), Mohamed & Shinobu (2019), and are not against the results of any research. In line with the above findings, (Santrock, 2008) states that effective teaching is not like a stretchy socks that fits every foot size due to the specific complexities and individual differences of students. The teacher should be fluent in all kinds of attitudes and teaching strategies and be flexible in their application. Also, Kelly (2002) believes that teachers should be professionally prepared to provide technology-based learning opportunities for students. In fact, the main person in helping learners to access technological capabilities are teachers. Another finding of the research was about the professional competencies required by teachers to teach in the Shad network, which includes technical, cognitive, operational, collaboration, virtual needs assessment, virtual classroom management, creating an attractive virtual environment, virtual lesson plan, changing the audience's perspective and creativity in teaching. Based on the number of repetitions of each category by the participants in the interview, the features of cognitive competence and electronic content production, virtual classroom management, virtual lesson plan, technical competence and media literacy and operational competence were among the most important competences identified. The findings of this study are consistent with the results of Mirzaei (2022), Moradi & Zarghami Hamrah (2021), Mott (2018) and do not contradict the results of any research. In line with the above results, Robyn (2020) (2020) believes that in the era of Covid-19, the effectiveness of virtual education depends on the level of improvement of the virtual teaching qualifications of teachers in the areas of transferring curricular concepts, Understanding the importance and the inevitable necessity need for of virtual education in the days of Corona, strengthening the level of knowledge and information about virtual space, creating motivation and interest in effective teaching in virtual space, strengthening the technical and software infrastructure of virtual education, the way of interacting with students and their parents and improving the feeling of security and improving the technical level of working with cyberspace. In the end, it can be concluded that Fava has a great potential to create fundamental changes in teaching approaches and methods. In line with the growth and development of new technologies in developed societies, other developing societies are also thinking of optimal use of new information and communication technologies in various fields, especially education in the post-corona era. Therefore, electronic teaching is not a new concept, but its application in a happy context in all academic courses is a new concept and requires more attention and appropriate investment from the policy makers of the educational system to should take action regarding the empowerment of teachers and principals as the main implementers of teaching through acquiring and improving the knowledge of electronic teaching and equipping them with the skills of virtual teaching professions. Therefore, choosing Shaad network as a complementary teaching environment in the post-corona era requires the acquisition of specialized teaching techniques and skills and the improvement of their professional qualifications in the field of electronic education. Finally, it can be suggested that in the post-corona era, all teachers should be evaluated and graded in terms of the level of e-teaching skills and the level of

professional skills and competencies required for e-teaching, and after the evaluation and needs assessment, specialized courses should be given to the teachers who lack the skills and tried to make them professional in electronic teaching as well as in traditional teaching, and this should be taken into consideration in career evaluation and promotion of teachers.

Keywords: teachers' perception, phenomenology, student social network (Shad), teaching process.

تحلیل پدیدارشناسانه ادراک معلمان از فرایند تدریس در شبکه اجتماعی دانش آموزی (شاد)

امیر مرادی^۱

چکیده

هدف: پژوهش حاضر، تحلیل پدیدارشناسانه ادراک معلمان از فرایند تدریس در شبکه اجتماعی دانش آموزی (شاد) بود. **روش:** این پژوهش از نظر هدف کاربردی و از لحاظ شیوه گردآوری داده‌ها کیفی بود که با روش پدیدارشناسی انجام شد. با استفاده از روش نمونه‌گیری گلوله‌برقی و به شکلی هدفمند ۱۸ نفر از معلمان سرآمد تدریس در شبکه شاد در دوران شیوع کرونا شناسایی و با استفاده از روش مصاحبه نیمه‌ساختاریافته داده‌های موردنیاز از آن‌ها گردآوری شد. در پانزدهمین مصاحبه اشباع داده‌ها حاصل شد اما مصاحبه تا هجدهمین نفر ادامه یافت.

نتایج: تحلیل داده‌های حاصل از مصاحبه، منجر به شناسایی دو مقوله ویژگی‌های تدریس و شایستگی‌های حرفه‌ای موردنیاز، چهار مضمون اصلی و نوزده مضمون فرعی شد. ویژگی‌های تدریس شناسایی شده شامل تقویت روحیه پرسش‌گری، احترام به تفاوت‌های فردی، ارتقای انگیزه یادگیری، یادگیری‌محوری (مضمون شاگردمحوری)، تدوین طرح درس، ارائه بازخورد، بکارگیری فناوری‌های آموزشی، ارائه تکالیف مهارت‌محور، استفاده از فنون آموزشی تعاملی (مضمون راهبردهای نوین تدریس) بود. شایستگی‌های حرفه‌ای شناسایی شده شامل تدوین طرح درس، نیازسنجی، شایستگی شناختی و تولید محتوا (مضمون شایستگی‌های دانشی)، شایستگی فنی و سواد رسانه‌ای، شایستگی عملیاتی، شایستگی همکاری و تعامل، مدیریت کلاس‌داری، شاداب‌سازی محیط یادگیری، اصلاح دیدگاه کاربران و خلاقیت در آموزش (مضمون شایستگی‌های مهارتی) بود. نتیجه‌گیری پایانی نشان داد؛ شبکه شاد در دوران کرونا توانست بستر مناسب و ایمنی را برای تدریس معلمان فراهم نمایند، اما انتخاب آن به عنوان محیط مکمل تدریس در دوران پسا کرونا نیازمند کسب فنون و مهارت‌های تدریس و ارتقای صلاحیت‌های حرفه‌ای آن‌ها در حوزه تدریس الکترونیکی است.

کلیدواژه: ادراک معلمان، پدیدارشناسی، شبکه اجتماعی دانش آموزی (شاد)، فرایند تدریس.

^۱. گروه آموزش علوم تربیتی، دانشگاه فرهنگیان، تهران، ایران.

*نویسنده مسئول:

مقدمه

با همه گیر شدن کووید ۱۹^[۱] و قرنطینه سراسری، جهان با چالش هایی مواجه شد که در گذشته با آن روبرو نشده بود. با گسترش بیماری، موسسات آموزشی (مدارس و دانشگاه ها) از اولین نهادهایی بودند که دچار شوک و تعطیلی شدند. به همین دلیل اکثر کشورها به فکر راه های جایگزین ارائه خدمات آموزشی افتادند تا به نوعی دانش آموزان بازمانده از تحصیل را به چرخه آموزش و پرورش بازگردانند و در این میان تنها مسیر ممکن، بهره گیری از آموزش غیرحضوری و از راه دور بود. لذا از زمان شیوع بیماری کرونا در سال ۲۰۱۹ و گسترش محدودیت های جهانی ناشی از آن، اهمیت بهره گیری از آموزش الکترونیکی در آموزش و پرورش کشورهای مختلف افزایش و تقاضا برای آن به طور چشمگیری در سراسر جهان گسترش یافت (Dwivedi & et al, 2020; Paudel, 2021).

آموزش الکترونیکی به هر نوع دوره و آموزشی اطلاق می شود که به شکلی غیر از روش های حضوری و رو در رو و با بهره گیری از فناوری اطلاعات و ارتباطات (فاوا)^[۲] انجام گیرد. لذا محتویات دروس مختلف ممکن است از طریق اینترنت و یا استفاده از ویدئو و تصاویر فعال و متعامل دو طرفه انتقال یابند (Garrido, Onaindia & Sapena, 2008). در واقع استفاده از اینترنت، رایانه و یا گوشی های هوشمند از مؤلفه های اصلی آموزش الکترونیکی هستند و از روش های مختلفی نظیر ارائه محتوا، آزمون ها، ضبط صدا و تصویر، نظرسنجی ها، بازی ها، گروه های بحث و گفت و گو و ... استفاده می شود تا تجربیات یادگیری را به شکل غیرحضوری برای فراگیران فراهم سازد (Stewart, 2004). چنین ویژگی های منحصر بفردی باعث شد، موسسات آموزشی کشورهای مختلف، فناوری های نوین آموزشی و رویکردهای جدید (برخط، همزمان، ناهمزمان) را به عنوان پیامد مستقیم همه گیری بیماری کرونا، خریداری و بلافاصله در کلاس های خود برای فراگیران به کار بگیرند تا از تعطیلی طولانی مدت مراکز آموزشی کشورشان جلوگیری کنند. لذا نهاد آموزش و پرورش اکثر کشورهای جهان مجبور به کوچ اجباری و تغییر زیست بوم خود از سنتی (حضوری و چهره به چهره) به دیجیتالی (غیرحضوری و مجازی) شدند. اما توجه چندانی به چگونگی استفاده بهینه از فناوری های نوین آموزشی در فرایند تدریس و حوزه تربیت نکردند (Altbach & de Wit, 2020). از آنجایی که بسیاری از کشورها و مؤسسات آموزشی آن ها همچنان با چالش های تدریس الکترونیکی مواجه هستند، نیاز به درک اهداف و کارکردهای یادگیری الکترونیکی نه تنها برای آماده کردن معلمان و فراگیران برای مواجهه منطقی با پیچیدگی های آموزش الکترونیکی ضروری است، بلکه برای کمک به آماده سازی آن ها برای دانش رقابتی جهان اقتصادمحور دارای اهمیت است (Oleksiyenko & et al, 2020).

بر اساس نظرسنجی جهانی انجمن بین المللی دانشگاه ها (International Association of Universities, 2020) در خصوص پیامدهای بیماری کرونا، دو سوم موسسات آموزشی پاسخ دهنده در

سراسر جهان اعلام کرده‌اند که آموزش الکترونیکی را جایگزین آموزش معمول و چهره به چهره کرده و زیست‌بوم جدیدی را انتخاب کرده‌اند. لذا بهره‌گیری از کنفرانس صوتی و تصویری و سیستم‌های مدیریت یادگیری (مانند اسکای‌روم^۱، آدوبی کانکت^۲، مودل^۳، اسکایپ، زوم، گوگل میت، مودل، تخته‌سیاه و ...) در زیست‌بوم جدید، توسط معلمان جهت ارائه آموزش به دانش‌آموزان اهمیت دوچندانی پیدا کرده است.

در دوران شیوع کرونا، شبکه‌های اجتماعی مجازی^[۳] به عنوان یکی از محیط‌های آموزشی موثر بود که گسترده‌ترین تعاملات و ارتباطات از طریق آن‌ها میسر بوده و در طراحی آموزشی و تدوین طرح درس‌ها می‌توان از آن‌ها بهره جست، چرا که امکانات و قابلیت‌هایی دارد که فراگیران را از حالت انفعال خارج ساخته و درگیر فرایند تدریس می‌کند. شبکه‌های اجتماعی نسل جدیدی از خدمات اینترنتی وب ۲ است که گستره وسیعی از تعاملات اجتماعی با دوستان و اعضای خانواده را میسر می‌سازند (Wodarz, 2011: 10).

شبکه‌های اجتماعی در مقایسه با تلویزیون آموزشی و بسته‌های آموزش غیر برخط^[۴] از منظر برقراری تعامل مؤثر بین مدرسان با فراگیران، مؤثرترین راه‌کار به شمار می‌رود (Aghajani, M., & Adloo, 2018).

در نتیجه به دلیل نبود روابط رسمی در آن، تعامل در آن آسان‌تر و فارغ از دغدغه‌های معمول در فضای فیزیکی صورت می‌گیرد (Beer, 2008: 518). در نگاه اول، شبکه‌های اجتماعی جزیره‌هایی جدا از هم به نظر می‌رسند، اما این شبکه‌ها از طریق سرپل‌های متعدد با یکدیگر مرتبط‌اند و توان بزرگی را به وجود آورده‌اند (Fuchs, 2009: 180). هدف اصلی از ایجاد شبکه‌های اجتماعی، توسعه همکاری و تعامل بین افراد، نهادها و سازمان‌ها در موضوعات گوناگون مانند پزشکی، آموزش، بازرگانی و... است (Vara, 2007).

همزمان با شیوع کرونا در ایران و نیاز به کوچ اجباری کلاس‌ها به زیست‌بوم جدید، معلمان و دانش‌آموزان نیازمند محیط یادگیری الکترونیکی بومی، ایمن، در دسترس و آسان برای همه کاربران بوده‌اند که آن‌ها را از پلتفرم‌های^[۵] خارجی بی‌نیاز کند که نهایتاً از «شبکه‌های اجتماعی دانش‌آموزی» - شاد- استفاده شد. شاد که کوتاه شده عبارت «شبکه‌های اجتماعی دانش‌آموزی» است، این امکان را به مدیران و معلمان داد تا بتوانند آموزش از راه دور فراگیران را مدیریت نمایند. از طرفی آغاز فعالیت شبکه شاد و تدریس مبتنی بر آن با دوره ابتدایی و تقریباً بدون کسب آمادگی و تجربه علمی و عملی در این خصوص بود. لذا طبق شواهد پژوهشی (Qiu et al, 2020) غیرحضورى شدن کلاس‌ها علاوه بر تأثیرات منفی جسمی (کم-حرکتی، رشد اختلالات اسکلتی و عضلانی، افزایش چاقی و ...)، بر روی سلامت روانی دانش‌آموزان نیز تأثیر مخرب داشته است.

1. Skyroom

2. Adobe Connect

3. Moodle

بررسی پیشینه پژوهش نشان می‌دهد، اگرچه تدریس الکترونیکی در دهه گذشته و به ویژه پس از قرنطینه کووید ۱۹ رشد قابل توجهی داشته است، اما پژوهش‌های محدودی فرایند تدریس را در بستر شبکه شاد بررسی کرده است و اغلب پژوهش‌های انجام شده بر مفاهیم کلی مانند آموزش مجازی، شبکه چالش‌ها، فرصت‌ها و یادگیری متمرکز بوده‌اند، مثلاً؛ میرزایی در سال ۱۴۰۱ در مقاله خود با عنوان؛ «بررسی سنجش صلاحیت‌های آموزش الکترونیکی معلمان در شبکه آموزش دانش‌آموزی (شاد) مورد مطالعه؛ معلمان ابتدایی منطقه موسیان در استان ایلام» نتیجه گرفت؛ مهمترین صلاحیت‌های حرفه‌ای مجازی معلمان در شبکه شاد شامل صلاحیت‌های فنی (شامل انتخاب رسانه آموزشی، تولید و سازماندهی محتوا و منابع مجازی، تسلط کار فنی بر شبکه شاد و توجه به موقعیت و زمینه یادگیری مجازی)، صلاحیت‌های علمی (شامل توسعه مبانی سواد سانه‌ای و ارتباطی، معنی‌دار کردن یادگیری مجازی، خلاقیت و نوآوری در تدریس مجازی، مدیریت زمان، قدرت بیان مطالب تدریس، ایجاد آمادگی و انگیزه‌سازی برای تدریس، توانایی کلاس‌داری مجازی، استفاده از روش‌های نوین تدریس مجازی و ارزشیابی و استفاده از تکالیف مهارت‌محور و ارائه بازخورد)، صلاحیت‌های تعلیمی (شامل انتقال صحیح مفاهیم یادگیری دروس مختلف، برقراری ارتباط منطقی با دانش‌آموزان و اولیاء و همچنین دانش‌آموزان با هم و اولیاء با هم، کنترل محیط خودراهر مجازی و هدایت‌گری نحوه یادگیری مجازی دانش‌آموزان و اجرای یادگیری مشارکتی و تیمی در کلاس درس مجازی برای دانش‌آموزان) است (Mirzaei, 2022).

براتی و خوب‌چهره نیز در مقاله خود با عنوان؛ «شناسایی راهبردهای آموزش دروس مهارتی و کارگاهی در دوره همه‌گیری کووید-۱۹» نتیجه گرفتند؛ اثربخشی آموزش دروس مهارتی و کارگاهی برخط مستلزم حمایت بهتر از معلمان در محیط‌های یادگیری برخط است و پیشنهاد می‌شود که توسعه حرفه‌ای معلمان موردتوجه ویژه قرار گیرد (Barati & Khobchere, 2022).

ویسی در پایان‌نامه کارشناسی ارشد خود با عنوان؛ «شبکه آموزشی شاد در دوره دوم ابتدایی؛ چالش‌ها و فرصت‌ها» دریافتند؛ چالش‌های شبکه شاد در سه مضمون چالش‌های معلمان (فنی، مدیریت کلاس، تبادل محتوا، مدیریت زمان)، دانش‌آموزان (بعد اجتماعی، سخت‌افزاری، یاددهی-یادگیری، جسمانی، اقتصادی و آموزش) و والدین (بعد نرم‌افزاری، مالی، تعاملی، روان‌شناختی و زمان‌بندی) شناسایی شد. فرصت‌های شبکه شاد شامل روش تدریس، انعطاف‌پذیری، فرصت‌های مرتبط با محتوا، ارتباطات تعاملی، یادگیری و تأثیرات روان‌شناختی بود (Vesey, 2021).

ظفرقندی در پایان‌نامه کارشناسی ارشد خود با عنوان؛ «شناسایی و تبیین نقاط قوت، ضعف، فرصت‌ها و تهدیدهای یاددهی-یادگیری الکترونیکی (با محوریت شبکه شاد)» دریافتند؛ نقاط قوت در سه بعد آموزشی، پرورشی و فنی؛ فرصت‌ها در پنج بعد آموزشی، پرورشی، اجتماعی، زیستی و اقتصادی؛ نقاط ضعف

در سه بعد آموزشی، پرورشی و فنی؛ تهدیدها در شش بعد آموزشی، پرورشی، اجتماعی، زیستی، فنی و اقتصادی شناسایی شدند. همچنین کیفیت و اثربخشی یاددهی-یادگیری الکترونیکی مستلزم توجه همه ذینفعان به کلیه مؤلفه‌های استخراج شده در ابعاد شش‌گانه آموزشی، پرورشی، اجتماعی، زیستی، فنی و اقتصادی می‌باشد. در مقابل، بی‌توجهی به عناصر مزبور به ویژه ابعاد پرورشی، اجتماعی و زیستی، دربردارنده خسارات مادی و معنوی جبران‌ناپذیر برای همه ذینفعان خواهد داشت (Zafarkandi, 2021).

مصیبی و همکارانش در پژوهشی که با هدف بررسی مشکلات و چالش‌های آموزش مجازی در دوران شیوع کرونا در مقطع ابتدایی انجام دادند، دریافته‌اند؛ مشکلات آموزش مجازی نه تنها متفاوت از مشکلات آموزش حضوری است؛ بلکه، به دلیل عدم آمادگی خانواده‌ها برای مواجهه با این مشکلات، گستردگی بیشتری نیز نسبت به آموزش‌های مجازی پیش از این دارند. با در نظر گرفتن این مشکلات می‌توان جهت فراهم کردن زیرساخت‌های آموزش مجازی و پایه‌ریزی بستر فرهنگی برای پذیرش آن اقدام کرد به طوری که در آموزش‌های مجازی بعد از دوران پاندمی نیز مفید واقع شود (Mosayebi & et al, 2021).

محمدی نیز در پایان‌نامه کارشناسی ارشد خود با عنوان؛ «ارزیابی از شبکه آموزشی شاد در دبیرستان های ایران» نتیجه گرفتند؛ اکثر مشکلات گزارش شده از سوی معلمان در مورد شبکه شاد، مربوط به سرعت سامانه شاد بوده است. اگرچه شبکه شاد مشکلات ناشی از تعطیلی مدارس را کاهش داده، اما کیفیت آموزش نیز تقلیل یافته است. لذا مسئولان آموزشی ضمن توجه به پتانسیل‌های سامانه شاد، توسعه عملی آن را نیز در نظر بگیرند تا کیفیت یادگیری زبان‌آموزان را بهبود بخشند (Mohammadi, 2021).

مرادی و زرغامی‌همراه در پژوهش تنگناها و راهبردهای به‌کارگیری شبکه اجتماعی دانش‌آموزی (شاد) در تدریس و یادگیری دانش‌آموزان در دوران شیوع کرونا؛ بیست مضمون را در دو مقوله تنگناها و راهبردها شناسایی کردند. تنگناهای سامانه شاد را در دو دسته «مربوط به معلمان و مدیران» و «مربوط به دانش‌آموزان و والدین» طبقه‌بندی نمودند و نتیجه گرفتند؛ سامانه شاد در تدریس دارای تنگناهای متعدد و متفاوتی است و تا رسیدن به وضعیت مطلوب، فاصله زیادی داشته و بهبود کیفیت آن مستلزم نگاه متولیان و دوری از طرز تلقی آموزش موقت، پاره‌وقت و درجه دوم به این قبیل آموزش‌ها است (Moradi & Zarghami hamrah, 2021).

دست‌یافته در پایان‌نامه کارشناسی ارشد خود با عنوان؛ «بررسی اثربخشی آموزش الکترونیکی بر بستر شبکه شاد از دیدگاه معلمان و دانش‌آموزان دوره متوسطه شهرستان دیواندره» نتیجه گرفتند؛ از دیدگاه دانش‌آموزان آموزش بر بستر شبکه شاد در تمام زیرمؤلفه‌های بُعد زمینه به جز زیرمؤلفه زمینه اجتماعی در حد متوسط اثربخش بوده و از دیدگاه معلمان در زیرمؤلفه‌های اهداف، زمینه‌های فرهنگی و اقتصادی در حد متوسط و در زیرمؤلفه‌های نیازسنجی، زمینه‌های اجتماعی و قوانین و مقررات کمتر اثربخش بوده

است. در بُعد درون‌دادها، از دیدگاه دانش‌آموزان در تمامی زیرموضوع‌ها در حد متوسط اثربخش بوده و از دیدگاه معلمان به جز منابع مالی در حد متوسط اثربخش بوده است (Dastyafteh, 2021).

در حوزه پژوهش‌های خارجی، به دلیل بومی بودن سامانه شبکه اجتماعی دانش‌آموزی (شاد) هیچ پیشینه‌ای در این حوزه وجود ندارد، اما در حوزه تدریس الکترونیکی می‌توان به موارد متعددی اشاره کرد، مثلاً، لی، لوری و وانگ در پژوهش خود دریافتند؛ فراگیران برای کسب شناخت و آگاهی موردنیاز در خصوص سخت‌افزارها و نرم‌افزارهای رایانه‌ای؛ سایت‌ها، وبلاگ‌ها و ویکی‌ها؛ کسب صلاحیت‌های شناختی و فنی در حوزه فناوری آموزشی؛ تسلط بر شیوه دسترسی مجازی به منابع اطلاعات و یا بارگزاری و انتشار یافته‌های پژوهشی خود؛ آداب و اصول صحیح تعامل و معاشرت در فضای مجازی و محیط یادگیری الکترونیکی و ... به مهارت و سواد دیجیتالی نیاز دارند که یک شایستگی موردنیاز برای حضور ایمن در محیط یادگیری الکترونیکی به شمار می‌رود (Le, Lawrie & Wang, 2022).

پاتلا و دوویدی در بررسی دیدگاه دانشجویان در خصوص یادگیری الکترونیکی دریافتند؛ محرک‌های استقبال فراگیران از آموزش الکترونیکی شامل دسترسی سریع و شبانه‌روزی به منابع محتوای یادگیری، صرفه‌جویی در وقت و هزینه، بهره‌گیری از چندرسانه‌ای‌ها، یادگیری بیشتر، عمیق‌تر و سریع‌تر است. موانع این روی‌آوری نیز شامل نگرانی نسبت به امنیت داده‌ها، عدم جذابیت حضور مجازی، فقدان تعاملات واقعی و چهره به چهره و ترس از وابستگی و اعتیاد به فناوری است (Phutela, N; Dwivedi, 2020).

آمیمادو استدلال می‌کند که به جای خوش‌بین بودن یا شکاک بودن، در کوتاه‌مدت باید تمرکز بر یافتن راه‌هایی برای به حداکثر رساندن کیفیت آموزش برخط، بهبود قابلیت اطمینان و تجارب یادگیری دانش‌آموزان باشد. این امور به تنهایی توسط معلمان قابل انجام نبوده و نیازمند حمایت فراگیران، کارشناسان فناوری، طراحان یادگیری، کارشناسان آموزش برخط و کارکنان پشتیبانی فراگیران است (Amemado, 2020).

محمدالسید و شینوبو بر این باور هستند که سامانه‌های کاربردی آموزش الکترونیکی در افزایش دانش و مهارت‌های عملی دانش‌آموزان برای طراحی و تولید آزمایشگاه‌های مجازی موثر است و دانش‌آموزان بر اساس تجربه‌های زیسته، به این نتیجه رسیدند که سامانه‌های آموزش مجازی مسیری کوتاه‌تر و راحت‌تر برای یادگیری دانش و مهارت‌های مربوطه است (Mohamed elsayed & Shinobu, 2019).

هانگ و همکاران ایشان از پژوهش خود نتیجه گرفت که آموزش مجازی به افزایش انگیزه یادگیری در دانش‌آموزان کمک می‌کند و می‌تواند انگیزش درونی و علاقمندی دانش‌آموزان را افزایش دهد. در مقابل، آموزش مجازی علی‌رغم مزایای متعدد در بهبود آموزش، ممکن است دانش‌آموزان، خانواده‌ها و جامعه را با چالش‌هایی روبرو کند (Huang & et al, 2019).

بدفورد در نتایج پژوهش خود نشان داد که انجمن یادگیری حرفه‌ای مجازی همانند یک پلتفرم آموزشی در آموزش و پرورش بستری را برای اعضایش جهت مهارت‌های حرفه‌ای و گفتگو در مورد چالش‌ها فراهم می‌آورد. وی دریافت که پلتفرم رسانه‌های اجتماعی محیطی را فراهم می‌کنند که در آن یادگیری حرفه‌ای می‌تواند رخ دهد، در نتیجه می‌تواند بستری باشد که فراتر از ادراک و ساختار دروس سنتی باشد (Bedford, 2019).

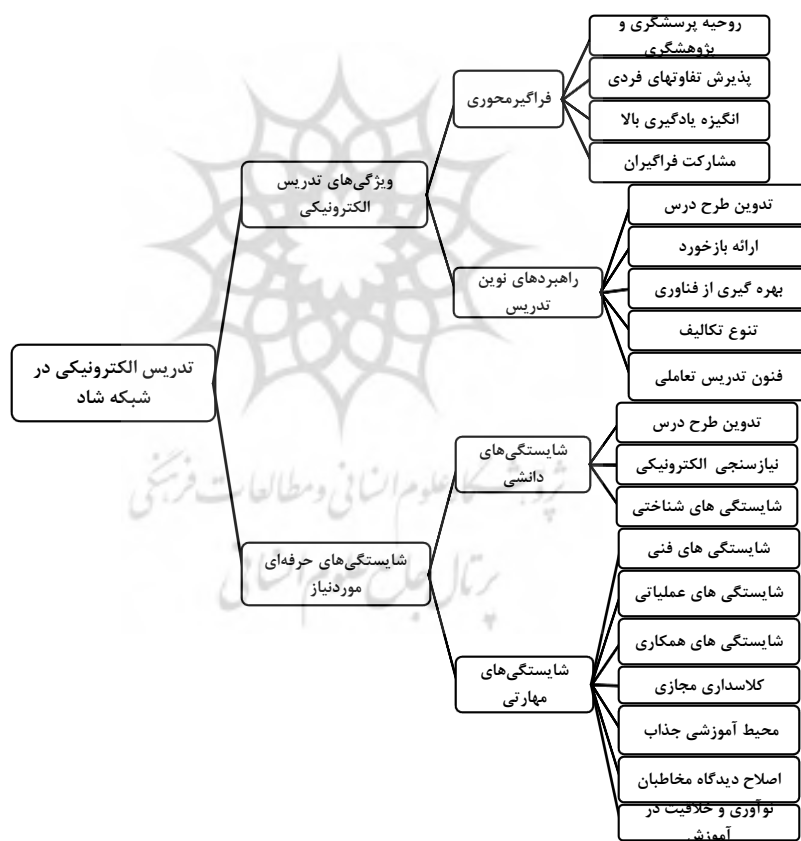
مطالعات مات نیز نشان داد؛ آشنایی معلمان به قابلیت‌های وب، به تدریج آنها را به سمت استفاده بهتر از قابلیت‌های یادگیری اینترنت و وب سوق می‌دهد و از محدود شدن آن‌ها در امکانات سامانه مدیریت یادگیری جلوگیری می‌کند. همچنین، نتایج دیگر نشان داد که کنسرسیوم مدارس مجازی انگلیس به طور مداوم طرح‌هایی را برای بازآموزی معلمان مجازی طراحی و اجرا می‌کند و این دوره‌ها موجب توسعه مهارت‌های تدریس اثربخش در معلمان شده است (Mott, 2018).

تحلیل و تفسیر پیشینه پژوهش نشان داد، در داخل پژوهش‌های متعددی در حوزه آموزش الکترونیکی در شبکه شاد اجرا و انجام شده است و هر پژوهشی از منظر و زاویه خاصی به آن نگریسته است، اما پژوهشی که با رویکرد کیفی و پدیدارشناسانه به تحلیل ادراک معلمان سرآمد دوره ابتدایی از فرایند تدریس در بستر آن و شایستگی‌های حرفه‌ای موردنیاز پرداخته باشد در دسترس پژوهشگران قرار نگرفته است. اهمیت و ضرورت انجام این پژوهش از آنجا ناشی می‌شود که با اتخاذ تصمیم تدریس الکترونیکی، معلمان و دانش‌آموزان بدون کسب دانش، بینش و مهارت‌های موردنیاز به شبکه شاد- زیست‌بوم جدید- کوچ اجباری کردند. همان‌طور که ربین بیان می‌کند؛ اثربخشی آموزش الکترونیکی وابسته به رشد شایستگی‌های حرفه‌ای و ارتقاء سطح معلومات معلمان در زمینه تدریس الکترونیکی دروس، ایجاد انگیزه و شیوه برقراری ارتباط مجازی موثر با دانش‌آموزان و اولیای آنان است (Robyn, 2020). در نتیجه با مهاجرت معلمان و فراگیران به شبکه شاد، یکی از مسائل مهمی که مورد توجه مسئولان است، بررسی میزان شناخت و آگاهی معلمان فعال در شبکه شاد از ویژگی‌های تدریس و شایستگی‌های حرفه‌ای موردنیاز (شناختی، گرایشی و مهارتی) حضور در بستر شاد است. نتایج چنین پژوهشی می‌تواند پایه‌ای برای شناسایی چالش‌ها و برنامه‌ریزی برای رفع آن‌ها و توسعه حرفه‌ای معلمان در آموزش مجازی قرار گیرد.

جنبه نوآورانه و جدید بودن پژوهش حاضر آن است که برخلاف پژوهش‌های پیشین، پژوهشگران از طریق روش پدیدارشناسی، تجربه‌های زیسته معلمان سرآمد از فرایند تدریس در بستر شبکه اجتماعی دانش‌آموزی (شاد) که پلتفرمی نوپا و بومی ایران می‌باشد و حدود پانزده میلیون کاربر فعال (دانش‌آموز و معلم) در کشور دارد را تحلیل و تفسیر خواهند نمود. بنابراین تحلیل نظام‌مند ادراک معلمان متخصص از تدریس در زیست‌بوم نوین شبکه شاد که متفاوت از زیست‌بوم‌های رایج دیگر تدریس الکترونیکی (مانند

اسکای روم، آدوبی کانکت، مودل و ...) و سازگار با فرهنگ و تمدن اسلامی- ایرانی است، می تواند واجد نوآوری و جنبه جدید بودن باشد، کاری که پژوهش حاضر در صدد آن است. بر بنیاد مطالب مذکور، هدف پژوهش حاضر تحلیل پدیدارشناسانه ادراک معلمان از فرایند تدریس در شبکه شاد است. در این راستا، سوال اصلی پژوهش عبارت است از؛ فهم و ادراک معلمان سرآمد از تدریس در شبکه اجتماعی دانش آموزی (شاد) چگونه است؟ سوال های فرعی متعددی می توان در راستای سوال اصلی مطرح نمود اما جهت جلوگیری از پراکندگویی، دو سوال فرعی پژوهش حاضر عبارت است از:

- بر اساس ادراک معلمان ، تدریس در شبکه شاد چه ویژگی هایی دارد؟
 - بر بنیاد ادراک معلمان، شایستگی های حرفه ای مورد نیاز برای تدریس در شبکه شاد کدامند؟
- چارچوب مفهومی^۱ پژوهش حاضر در نمودار شماره ۱ نشان داده شده است.

شکل ۱: چارچوب مفهومی پژوهش

^۱- Conceptual framework

روش پژوهش

پژوهش حاضر از نظر هدف کاربردی و از لحاظ شیوه گردآوری داده‌ها کیفی است که با روش پدیدارشناسی انجام شده است. هدف پدیدارشناسی، توصیف تجربیات زیسته زندگی به همان شکلی است که در زندگی روی داده است. هوسرل (به نقل از Sokolowski, 2000) معتقد است؛ پدیدارشناسی روشی است که مشاهده حقیقت، ذات یا معنای هر پدیده‌ای را ممکن می‌سازد. لذا کانون توجه پدیدارشناسی تجربه‌های زندگی است، زیرا معنای پدیده‌ها را برای هر فرد روشن می‌سازد و به آن‌ها می‌گوید که چه چیز در زندگی او حقیقی و واقعی است.

جامعه پژوهش حاضر شامل کلیه معلمان دوره ابتدایی شهر کرمانشاه (نواحی سه گانه آموزش و پرورش) بود که در سال تحصیلی ۴۰۱-۱۴۰۰ در شبکه اجتماعی دانش‌آموزی (شاد) تدریس مجازی داشته‌اند. جهت تعیین حجم نمونه از اشباع نظری داده‌ها استفاده شد و برای تعیین کفایت و اشباع داده‌ها، بعد از انجام مصاحبه‌ها، بلافاصله پیاده‌سازی، مکتوب و کدگذاری انجام شد تا بازخوردهای لازم فراهم آید (Gall, Borg & Gall, 2014). در مصاحبه پانزدهم، پژوهشگران قانع شدند که در پاسخ‌های گردآوری شده مصاحبه‌ها داده جدیدی وجود ندارد، اما برای اطمینان فرایند مصاحبه تا هجدهمین نفر ادامه پیدا کرد. لذا نمونه پژوهش شامل ۱۸ نفر از معلمان (۹ مرد و ۹ زن) فعال در شبکه شاد بودند که با استفاده از روش نمونه‌گیری گلوله‌برفی^۱ یا زنجیره‌ای و به شکلی هدفمند انتخاب شدند (بر اساس رعایت اصل اخلاق‌مداری و تعهد به رعایت حقوق شرکت‌کنندگان، از ذکر اسامی خودداری شده است). معیار انتخاب هدفمند مشارکت‌کنندگان شامل این موارد است که اولاً؛ در سامانه شاد احراز هویت شده و در سال تحصیلی ۴۰۱-۱۴۰۰ فعال و تدریس داشته باشند. ثانیاً؛ توسط مدیران مدارس به عنوان معلمان سرآمد تدریس در بستر شبکه شاد معرفی شوند، ثالثاً؛ رضایت و تمایل به شرکت در مصاحبه داشته باشند. جدول شماره ۱، مشخصات کلی مشارکت‌کنندگان در پژوهش را نشان می‌دهد.

۱. Snowball sampling

جدول ۱: مشخصات شرکت کنندگان در پژوهش

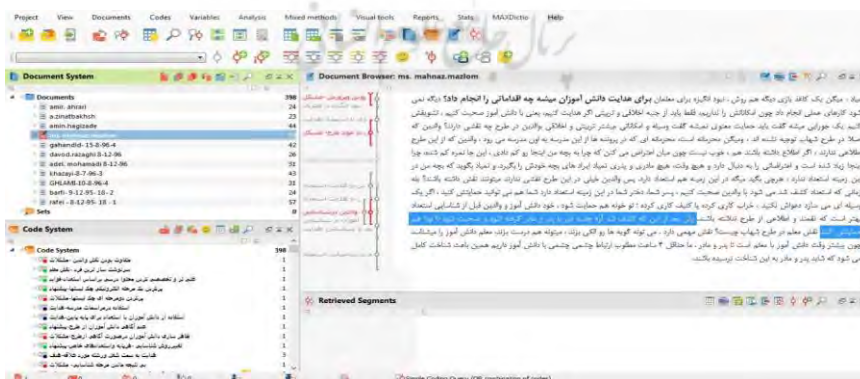
شرکت کننده	جنسیت	سابقه خدمت	مدرک و رشته تحصیلی	پایه مورد تدریس	سابقه تدریس در شاد	مدت زمان مصاحبه
۱	مرد	۵	کارشناسی آموزش ابتدایی	سوم	۲	۲۶':۴۲"
۲	مرد	۱۳	کارشناسی آموزش ابتدایی	پنجم	۲	۱۹':۱۲"
۳	مرد	۸	کارشناسی آموزش ابتدایی	دوم	۲	۲۳':۳۳"
۴	مرد	۴	کارشناسی علوم تربیتی	سوم	۲	۱۸':۴۷"
۵	مرد	۱۷	ارشد تحقیقات آموزشی	اول و دوم	۲	۱۵':۱۳"
۶	مرد	۶	کارشناسی آموزش ابتدایی	ششم	۲	۲۴':۵۳"
۷	مرد	۲۳	کارشناسی علوم تربیتی	چهارم	۲	۱۷':۲۲"
۸	مرد	۱۱	کارشناسی ارشد روانشناسی	چهارم	۲	۲۳':۲۳"
۹	مرد	۲۶	کارشناسی علوم تربیتی	اول	۲	۱۶':۵۸"
۱۰	زن	۷	کارشناسی آموزش ابتدایی	چهارم	۲	۲۴':۴۳"
۱۱	زن	۱۴	ارشد مدیریت آموزشی	سوم	۲	۱۷':۰۹"
۱۲	زن	۴	کارشناسی آموزش ابتدایی	پنجم	۲	۲۱':۵۱"
۱۳	زن	۱۶	کارشناسی آموزش ابتدایی	دوم	۲	۱۵':۳۸"
۱۴	زن	۲	کارشناسی ارشد مشاوره	ششم	۲	۱۹':۱۹"
۱۵	زن	۱۷	کارشناسی ارشد مشاوره	پنجم	۲	۱۵':۵۵"
۱۶	زن	۸	کارشناسی ارشد روانشناسی	دوم	۲	۱۸':۰۵"
۱۷	زن	۱۴	کارشناسی آموزش ابتدایی	پنجم	۲	۲۶':۴۲"
۱۸	زن	۵	کارشناسی ارشد مشاوره	سوم	۲	۲۱':۱۴"

ابزار و روش گردآوری داده‌ها در پژوهش حاضر، مصاحبه می‌باشد که با استفاده از پروتکل مصاحبه، بهره‌گیری از سوال‌های عمیق و به شکل نیمه‌سازمان‌یافته انجام شد. در فرایند مصاحبه فهرستی از سؤال‌های مشخص حول سوال اصلی پژوهش در قالب یک نظم مشخص از مشارکت‌کننده پرسیده می‌شوند، اما در صورت طرح مباحث جذاب و جالب پژوهشگر قادر خواهد بود سوال‌های پیش‌بینی نشده نیز مطرح نماید. در طول انجام مصاحبه مشارکت‌کنندگان در پاسخ به سوالات کاملاً آزاد بودند و وظیفه پژوهشگر کنترل جهات پاسخ‌ها بود تا از مسیر اصلی خارج نشوند. مدت زمان انجام مصاحبه با هر یک از شرکت‌کنندگان متغیر و تا دستیابی به اطلاعات عمیق ادامه یافت (جدول شماره ۱). در طول مصاحبه صدای مشارکت‌کنندگان توسط پژوهشگران ضبط و پس از پایان مصاحبه، عین کلمات آن‌ها به صورت متن پیاده‌سازی و در یک مجموعه تجمیع گردید.

در خصوص رعایت ملاحظات اخلاقی، جهت گردآوری داده‌ها و ورود به مدارس نامه‌نگاری و مکاتبات اداری با ادارات و مدارس نواحی سه‌گانه شهر کرمانشاه صورت گرفت و رضایت مسئولین و معلمان برای

در خصوص کدگذاری داده‌ها از الگوی هفت مرحله‌ای کولایزی (Colaizzi, 1978) استفاده شده است تا توصیف روشنی از فهم ادراک شده مشارکت‌کنندگان در رابطه با پدیده موردنظر (مولفه‌ها و موانع دانشگاه نسل سوم در آموزش کارآفرینی) به دست آید. مراحل هفت‌گانه الگوی کولایزی شامل موارد ذیل است: ۱- یادداشت‌برداری و تبدیل مکالمات به متون. ۲- خواندن چندباره متن مکالمات و کشف و علامت‌گذاری عبارت‌های مهم مرتبط با پدیده مورد بررسی. ۳- مفهوم‌بخشی به جمله‌های مهم استخراج شده. ۴- مرتب‌سازی توصیف‌های مشارکت‌کنندگان و مفاهیم مشترک در دسته‌های خاص. ۵- تبدیل همه نظرات استنتاج شده به توصیف‌های جامع و کامل. ۶- تبدیل توصیف‌های کامل پدیده به یک توصیف خلاصه و مختصر. ۷- معتبرسازی نهایی.

جهت تجزیه و تحلیل داده‌ها از روش استرابت و کارپنتر (به نقل از، Adib Haj Bagheri & et al, 2011) استفاده شد. روش مزبور شامل توصیف پدیده توسط پژوهشگران، کنارگذاری پیش فرض‌ها، مصاحبه با مشارکت‌کنندگان، قرائت توصیف‌ها، استخراج مضامین، کشف روابط، نوشتن توصیف، عودت توصیف به مشارکت‌کنندگان و دریافت تأییدیه و انتشار یافته‌ها است. جهت تحلیل داده‌ها از نرم‌افزار مکس کیودا [۶] نسخه ۲۰۲۰ استفاده شد، به گونه‌ای که داده‌های تمامی مصاحبه‌ها وارد محیط نرم‌افزار شد و مراحل تحلیل مصاحبه‌ها و ایجاد مقوله و مضمون‌های اصلی و فرعی در نرم‌افزار تحلیل آماری کیفی انجام شد (شکل، شماره ۱).

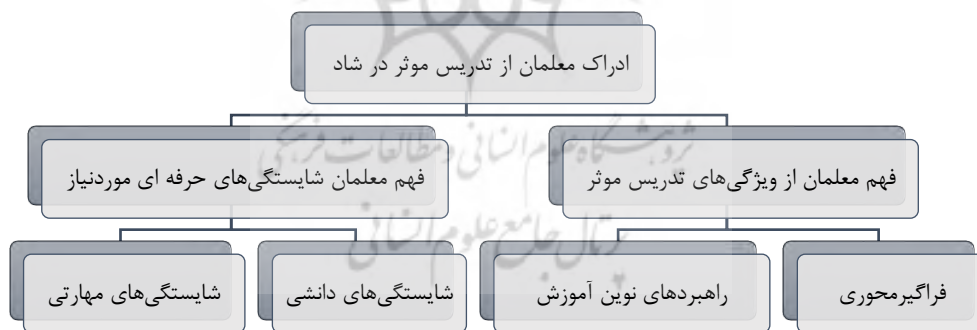
نمودار ۲: محیط نرم افزار مکس کیودا جهت تحلیل داده ها

به منظور سنجش روایی و پایایی داده‌ها، از معیار اعتمادپذیری گوبا و لینکلن (Guba & Lincoln, 1994) استفاده شده است که شامل چهار معیار جداگانه اما مرتبط به هم است. معیارهای چهارگانه شامل موارد زیر است:

- باورپذیری^[۷]: سعی شد از راهبردهای سه سوسازی (جمع‌آوری داده‌ها از منابع و روش‌های گوناگون)، تحلیل داده‌های متضاد و بررسی تفسیرهای داده‌های خام استفاده شده است.
- انتقال‌پذیری^[۸]: تلاش شد در تفسیر، تحلیل و توصیف داده‌ها دقت و حساسیت لازم صورت گیرد و به بررسی داده‌ها جامعیت لازم داده شود.
- وابستگی یا پایایی^[۹]: سعی گردید تفسیر تجارب زیسته شرکت‌کنندگان، ثبت دقیق مراحل و شیوه ترکیب، تلفیق و تلخیص داده‌ها از روشی واحد پیروی گردد تا کمکی باشد برای اینکه سایر محققان بتوانند این پژوهش را تکرار کنند و از این طریق به دستاورد جدیدی دست یابند و به نتایج همانند نرسند.
- اطمینان‌پذیری^[۱۰]: سعی شده است نتایج و فرایندهای پژوهش مورد بازبینی قرار گیرد.

یافته‌ها

با بررسی و تحلیل مصاحبه‌ها و استخراج کدها، فهم و ادراک معلمان سرآمد از تدریس در شبکه شاد در قالب دو مضمون کلی ویژگی‌های تدریس موثر (سوال اول) و شایستگی‌های حرفه‌ای موردنیاز (سوال دوم) و چهار مضمون اصلی مقوله طبقه‌بندی گردید که در نمودار ۳ قابل مشاهده است.

نمودار ۳: مقوله‌ها و مضامین اصلی ادراک معلمان از آموزش در شبکه شاد

نتایج حاصل از خروجی کدگذاری در نرم‌افزار مکس کیودا در مورد دو سوال پژوهش نشان داد که ۱۹ مضمون فرعی شناسایی شده را می‌توان در چهار مضمون اصلی دسته‌بندی کرد. مطابق با جدول ۲ بر اساس شواهد حاصل از فهم ادراک شده معلمان فعال در شبکه شاد، مضمون اصلی ویژگی‌های تدریس الکترونیکی را می‌توان در دو مضمون فرعی ویژگی فراگیرمحوری و راهبردهای نوین تدریس و مضمون

اصلی شایستگی‌های حرفه‌ای موردنیاز را نیز می‌توان در دو مضمون فرعی شایستگی‌های شناختی و مهارتی دسته‌بندی نمود.

جدول ۲: شواهد، مضامین اصلی و فرعی و مقوله‌های تدریس در بستر شبکه شاد

مقوله‌ها	مضمون‌های اصلی	مضمون‌های فرعی	شواهد (عبارات معنایی)
ویژگی‌های تدریس الکترونیکی	رهبرهای نوین تدریس الکترونیکی	برخورداری از طرح درس	داشتن برنامه برای هر دقیقه کلاس، نوشتن سناریو و برنامه برای فرایند تدریس در طول کلاس، بیان انتظارات آموزشی و پرورشی در ابتدای سال تحصیلی و هر جلسه کلاس، داشتن طرح درس روزانه و سالانه، مدیریت زمان و عدم اتلاف وقت کلاس، داشتن برنامه از لحظه حضور و ورود مجازی به کلاس تا لحظه ترک آن.
		استفاده از فنون تدریس تعاملی	استفاده از روش‌های تدریس شاگردمحور، هدایت‌گری در تدریس الکترونیکی، اهمیت دادن به همکاری و مشارکت دانش‌آموزان در تدریس، استفاده از امکانات شاد برای تنوع دادن به روش تدریس.
		ارائه بازخورد دقیق و بهنگام	بررسی سریع و دقیق تکالیف و آزمون‌های فراگیران، سنجش میزان درک و فهم فراگیران، اصلاح کج‌فهمی و بدفهمی‌های فراگیران، استفاده از ابزارها و راه‌های مختلف برای ارائه پس‌خوراند.
	فراگیرمحوری در تدریس الکترونیکی	استفاده از فناوری‌های نوین	به‌کارگیری روش‌های تدریس فناورمحور، آگاهی و تسلط معلم بر فناوری‌های نوین آموزشی، استفاده از تدریس چندرسانه‌ای در کلاس، بهره‌گیری از امکانات و قابلیت‌های موجود در شبکه شاد در تدریس، شناخت محیط تدریس شاد و استفاده بهینه از ظرفیت‌های آن.
		ارائه تکالیف مهارت محور	تدوین تکالیف فردی، گروهی و پژوهش محور، تعیین تکالیف زمان‌مند، ارائه تکالیف متنوع مانند نوشتاری، تحقیقی، صوتی و تصویری برای فراگیران، اختصاص سهم مناسبی از نمره به انجام تکالیف در طول کلاس و نیم‌سال، درجه‌بندی کردن تکالیف.
		تقویت روحیه پرسشگری و پژوهشگری	تحریک تفکر، پرورش روحیه جستجوگری، تشویق پژوهش، انجام عملی آزمایش‌های ساده و ایمن، طراحی سوالات پژوهش محور بجای سوالات سنجش محفوظات، برانگیختن روحیه کنجکاوی.

مقوله‌ها	مضمون‌های اصلی	مضمون‌های فرعی	شواهد (عبارات معنایی)
		مشارکت فراگیران	درگیر کردن دانش‌آموزان در فرایند یاددهی- یادگیری، تقویت ارتباط بین معلم- فراگیران- محتوا، پررنگ کردن پرسش و پاسخ فردی و گروهی در خصوص محتوا، قبول نقد و اظهارنظر، استقبال از ارائه کنفرانس، تهیه پاورپوینت، کلیپ و انیمیشن در خصوص محتوا.
شایستگی‌های حرفه‌ای مورد نیاز	شایستگی‌های تخصصی تدریس الکترونیکی	شایستگی فنی و سواد رسانه‌ای	کسب شناخت و آگاهی در مورد شبکه شاد و امکانات و قابلیت‌ها آن، دانستن امکانات، قابلیت‌ها و ابزارهای شبکه شاد جهت تدریس، آگاهی از گروه‌ها و کانال‌های درسی در شبکه شاد.
		شایستگی عملیاتی و استفاده عملی از شبکه شاد	بهره‌گیری از امکانات و قابلیت‌های شاد در امر تدریس، استفاده از ابزارهای شبکه شاد مانند حضور و غیاب، نظرسنجی و تدریس تصویری، معرفی کانال‌ها و گروه‌های درسی و غیردرسی موجود در شبکه شاد به شاگردان و استفاده از محتواهای آن‌ها جهت رشد درسی و تربیتی فراگیران.
		شایستگی همکاری و تعامل موثر	بهره‌گیری از ابزارهای موجود در شبکه شاد در جهت برقراری ارتباط و تعامل فردی و گروهی با شاگردان، برگزاری جلسات فردی و گروهی با والدین از طریق شبکه شاد، معرفی قابلیت‌های شبکه شاد به عنوان ایجاد پل ارتباطی و تعاملی.
		مدیریت کلاس‌داری الکترونیکی	متفاوت بودن مدیریت کلاس‌داری چهره به چهره با غیرحضور، برنامه‌مداری و منظم بودن در هنگام حضور در کلاس و تدریس، بیان قوانین کلاس و انتظارات در حوزه کلاس‌داری به صورت الکترونیکی در شبکه شاد، بیان شفاف خواسته‌ها در حوزه‌های آموزشی، پرورشی، پژوهشی و ارزیابی‌ها در ابتدای سال تحصیلی و جلسات هفتگی.
		ایجاد محیط جذاب و با نشاط	ایجاد کلاس شاداب و جذاب، فعال نگه داشتن فراگیران در کلاس، پخش کردن کلیپ یا موسیقی در طول برگزاری کلاس در زمان‌هایی خاص، از بین بردن یخ غیرحضور بودن کلاس با روش‌های خلاقانه، منتقل کردن نشاط و شادابی کلاس حضوری به الکترونیکی.
		اصلاح دیدگاه فراگیران و مخاطبان	بیان خوبی‌ها و فرصت‌های تدریس الکترونیکی به فراگیران، اصلاح برداشت شاگردان، والدین و سایر مخاطبان شبکه شاد به تدریس الکترونیکی با بیان دلایل منطقی و ارائه شواهد، کاهش نارضایتی و شکایات والدین از طریق ارائه تدریس مطلوب در بستر شاد.
		نوآوری و خلاقیت در آموزش	خلاقیت داشتن در تدریس الکترونیکی، ارائه نوآوری‌های آموزشی در شبکه شاد، تولید ایده جهت جلوگیری از آموزش و تدریس تکراری و خسته‌کننده، بهره‌گیری از ابزارها و قابلیت‌های شبکه شاد در تدریس نوآورانه
	شایستگی‌های دانشی تدریس الکترونیکی	نوشتن طرح درس تدریس الکترونیکی	نگارش برنامه برای آموزش هدفمند در کلاس، نوشتن سناریو و تعیین زمان هر فعالیت در طول کلاس، زمان‌مند کردن فعالیت‌های قبل از تدریس، حین و بعد از تدریس، تدوین برنامه واقعی و قابل اجرا در تدریس الکترونیکی.

مقوله‌ها	مضمون‌های اصلی	مضمون‌های فرعی	شواهد (عبارات معنایی)
		نیازسنجی الکترونیکی	متفاوت بودن نیازها و انتظارات آموزشی و پرورشی دانش‌آموزان در آموزش سنتی و الکترونیکی، کسب اطلاعات دقیق از نیازها و خواسته‌های فراگیران، کاهش شکاف بین معلم و متعلم از طریق نیازسنجی، اهمیت دادن به خواسته‌ها و نیازهای دانش‌آموزان،
		شایستگی شناختی و تولید محتوا	توانایی تولید محتوای الکترونیکی در اشکال مختلف، محدود نکردن منابع آموزشی به کتاب و افزایش منابع در اشکال مختلف، شناخت فناوری‌های آموزشی و توانایی استفاده از آن‌ها، تهیه محتواهای مختلف متناسب با موضوع درسی، ارسال محتواها در کانال کلاسی در شبکه شاد.

سوال اول پژوهش: براساس تجربه زیسته معلمان، تدریس در شبکه شاد چه ویژگی‌هایی دارد؟

یافته‌های حاصل از ادراک معلمان نشان داد که تدریس مبتنی بر شبکه شاد دارای نه ویژگی است که می‌توان این ویژگی‌ها را در دو مضمون اصلی راهبردهای نوین تدریس (پنج مضمون فرعی) و فراگیرمحوری در تدریس (چهار مضمون فرعی) دسته‌بندی نمود که در ادامه به بیان برخی از تجربه‌های زیسته معلمان پرداخته شده است.

۱- برخورداری از طرح درس

شرکت‌کننده شماره ۷: «ویژگی تدریس موثر در شبکه شاد اینه که واسه دقیقه به دقیقه آن در طول کلاس برنامه مشخص داشته باشیم. من به عنوان یک معلم انتظارات درسی و تربیتی خودمو از همون ابتدای شروع کلاس به دانش‌آموزانم میگم و تمام این موارد رو هم در قالب طرح درس روزانه و سالانه خودم مکتوب می‌کنم».

شرکت‌کننده شماره ۹: «فکر می‌کنم تدریس الکترونیکی ما بایستی همانند تدریس حضوری مان دارای سناریو باشه، چرا که باعث میشه زمان شروع کلاس و پایان کلاس و همچنین چگونگی تدریس محتوا رو مدیریت کنیم».

شرکت‌کننده شماره ۱۴: «معلم بایستی حواسش باشه که در کلاس مجازی کم‌کاری نکنه و وقت کلاسش رو به بطالت نگذرانه. چون تدریس الکترونیکی به دلیل شرایط خاصی که داره نیازمند داشتن برنامه مشخص از لحظه ورود به سامانه شاد و محیط کلاس مجازی تا لحظه پایان تدریس الکترونیکی است».

۲- استفاده از فنون تدریس تعاملی و متنوع

شرکت‌کننده شماره ۲: «تدریس الکترونیکی به دلیل غیرحضوری بودن و دور بودن معلم از شاگردان و همچنین شاگردان از یکدیگره شرایط خاص خودشو داره و واسه اینکه تدریس پربار و فعال بشه نیاز به

این داره که معلم از روش‌های تدریس شاگردمحور و تعاملی استفاده کند. چون شاگردان از طریق نشستن در منزل، گوش دادن به سخنرانی معلم، حفظ کردن مطالب کتاب و پاسخ دادن به سوالات معمولی و کتابی چیز زیادی یاد نمی‌گیرند».

شرکت‌کننده شماره ۱۰: «به نظر من یک معلم ایده‌آل، معلمی است که هدایت‌گر خوبی باشد که بتواند مشارکت شاگردانش رو به خوبی جمع‌وجور کند. ویژگی مهم تدریس الکترونیکی بهره‌گیری از روش‌های تدریس درگیرانه است. دانش‌آموزان هنگامی بیشتر یاد می‌گیرند که معلم بتونه آن‌ها رو با استفاده از روش‌های تدریس الکترونیکی تعاملی، به‌طور فعال در ساختن دانش خودشان از طریق همکاری و مشارکت صحیح دخالت بده».

شرکت‌کننده شماره ۱۸: «تدریس معلم در شاد نبایستی صرفاً صوتی و رادیویی باشه و بایستی معلم بتونه با استفاده از روش‌های تدریس مختلف از ابزارهای تعاملی در قالب فیلم، انیمیشن، تصویر تجربیات یادگیری دانش‌آموزان را افزایش بده».

۳- ارائه بازخورد مستمر، دقیق و بهنگام

شرکت‌کننده شماره ۸: «شاگردان نیاز به فرصت‌های مکرر برای نشان دادن دانش و درک و فهم‌شان از تدریس ما هستند تا بفهمند آیا تونسته‌اند محتوا رو به خوبی دریافت کنند، این امر نیازمند بازخورد دادن به آنها در قالب پاسخ به پرسش‌ها و یا تصحیح اوراق امتحانی است. این بازخوردها می‌تونه کج فهمی بچه‌ها رو رفع کنه و اعتماد به نفس و خود ارزیابی آنها را افزایش بده»

شرکت‌کننده شماره ۱۶: «به نظر من تدریس الکترونیکی در شاد ارائه بازخورد سریع و مکرر را برای معلمان فراهم کرده است. این ارائه بازخورد سریع و به موقع می‌تونه از طریق ابزارهای موجود در شبکه شاد، اپلیکشن‌های مجاز دیگه، پیامک تلفنی انجام بشه».

شرکت‌کننده شماره ۱۸: «تدریس الکترونیکی در شاد بازخورد مختص به خودش رو داره. معلم ایده‌آل بایستی تلاش کنه که بازخورد دقیق و اصلاحی برای تکالیف شاگردانش ارائه بده، چرا که این کار به بچه‌ها اجازه می‌دهد تا با مشاهده بازخورد فوری معلم، درک خودشون رو از آن موضوع اندازه‌گیری کنند».

۴- استفاده از فناوری‌های آموزشی

شرکت‌کننده شماره ۱: «ویژگی مهم تدریس موثر در شبکه شاد، آشنایی و آگاهی کامل معلم از فناوری‌های آموزشی است که وی می‌تواند در هنگام تدریس در شبکه شاد ازش بهره بگیرد. وجود تسلط معلم بر فناوری‌ها می‌تواند کیفیت تدریس او را بالا ببرد و یادگیری شاگردان رو هم ارتقا ببخشد».

شرکت کننده شماره ۷: «تدریس موثر در شبکه شاد ابزارها و امکانات مختص به خودش رو داره و معلم بایستی بتونه از آنها به نحو احسن استفاده کنه. مثلاً بتونه از لایو و یا پاورپوینت و کلیپ و انیمیشن- های مرتبط با موضوع در موقع مناسب بهره بگیره».

شرکت کننده شماره ۱۵: «معلمی که در تدریس الکترونیکی ابزار و فناوری مناسب رو استفاده نکنه، همانند بنایی است که بخواهد بدون استفاده از ابزارهای مناسب بنایی کند. به نظر من ویژگی تدریس در شبکه شاد شناخت و بهره گیری صحیح از فناوری آموزشی موجود در سامانه است».

۵- ارائه تکالیف مهارت محور و زمان مند

شرکت کننده شماره ۳: «واسه دانش آموزان مهمه که وقت شان را در کلاس مجازی شاد صرف برقراری امورات آموزشی و تربیتی و انجام تکالیف محوله کنند. کلاس های موجود در شاد به آن ها اجازه میده که پس از انجام تکالیف در گروه و یا به صورت شخصی واسه معلم ارسال کنند».

شرکت کننده شماره ۱۳: «یکی از خصوصیت های تدریس در شاد، تعیین زمان واسه انجام تکالیف محوله به شاگردان است. من خودم در پایان کلاس زمان خاصی مانند یک ساعت رو واسه انجام و ارسال جمع بندی محتوای درس ارائه شده تعیین می کنم».

شرکت کننده شماره ۱۶: «من در تدریس الکترونیکی بیشتر سهم نمره رو به انجام فعالیت های کلاسی و تکالیف مهارت محور میدم. بنابراین مدیریت و چگونگی انجام آن بسیار مهمه. می تونیم موعدهای خاصی مشخص کنیم که طبق آن دانش آموزان به صورت منظم در انجام امورات تعیین شده مشارکت کنند. این کار باعث رشد مهارت های مدیریت زمان آن ها هم میشه».

شرکت کننده شماره ۱۸: «دانش آموزان باید به طور منظم در طول سال ، تکالیف درجه بندی شده ای را به جای داشتن بخش عمده ای از کار که بخواهند در عرض یک یا دو هفته از دوره انجام دهند، داشته باشند. این امر می تونه بحث های هفتگی، آزمون ها، نوشتن تکالیف یا گزارش های پیشرفت یک موضوع (مانند علوم تجربی) هم باشه».

۶- تقویت روحیه پرسش گری و پژوهش گری

شرکت کننده شماره ۴: «در مورد تدریس الکترونیکی این تصور غلط وجود داره که معلم همانند تدریس حضوری بایستی صحبت کنه و دانش آموزان فقط گوش کنند، در حالی که تدریس موثر فقط با دادن اطلاعات یک طرفه از سوی من معلم امکان پذیر نیست، باید بتونیم تفکر و روحیه جستجوگری دانش آموزان رو هم بکار بگیریم و آنها رو به انجام پژوهش در مقیاس ساده و آزمایش تشویق کنیم».

شرکت کننده شماره ۵: «در اوایل شروع تدریس الکترونیکی در شاد اکثریت نمره به آزمون پایانی داده می شد، اما پس از اینکه ثابت شد اکثراً با تقلب و کمک والدین نمره بالایی کسب می کنند، تصمیم گرفتیم

از طریق طراحی فعالیت‌ها و سوالات پژوهش‌محور ضمن پرورش تفکر استدلالی شاگردان، بسترهای شیوع تقلب رو هم کاهش دهیم».

شرکت‌کننده شماره ۱۱: «امروزه هنر معلم انتقال اطلاعات و معلومات خودش به شاگردانش نیست، چون همین کارو الان اینترنت به بهترین شیوه انجام میده، بلکه هنر اصیل معلم در فرایند تدریس، برانگیختن روحیه پرسشگری و حس کنجکاوی و آموزش جستجوگری و پژوهشگری صحیح به شاگردان برای یافتن پاسخ پرسش‌ها است».

۷- احترام به تفاوت‌های فردی

شرکت‌کننده شماره ۶: «به نظرم احترام به تفاوت‌های فردی دانش‌آموزان یکی از ویژگی‌های تدریس موثر در شاده، چرا که هر دانش‌آموز دارای تجارب، دیدگاه‌ها و استعداد‌های منحصر به فردی است. من در فرایند تدریسم دانش و تجارب قبلی، سبک‌های یادگیری دانش‌آموزان رو در نظر می‌گیرم».

شرکت‌کننده شماره ۱۰: «من به تفاوت‌های فردی دانش‌آموزانم احترام می‌زام و واسه رعایت تفاوت‌های فردی در سامانه شاد به بچه‌ها اجازه داده‌ام در صفحه شخصی هرگونه سوال و یا مشکل درسی داشتند، بپرسند. چرا که ممکنه برخی از آن‌ها نیازمند توضیح تکمیلی و یا آموزش جبرانی باشند».

شرکت‌کننده شماره ۱۲: «یک معلم حرفه‌ای به استعدادها و سبک‌های یادگیری تمام دانش‌آموزان احترام می‌گذارد. ما معلمان بایستی با توجه به تفاوت توانایی‌ها و سبک‌های یادگیری دانش‌آموزان، در فرایند تدریس انعطاف‌پذیری بالاتری داشته باشیم و سعی نکنیم که یک روش واحد را برای همه بچه‌ها اجرا کنیم».

۸- تقویت انگیزه و روحیه یادگیری

شرکت‌کننده شماره ۵: «تدریس موثر ویژگی‌های متعددی می‌تونه داشته باشه که یکیش برانگیختن هیجان و شور و نشاط در کلاس و بچه‌ها واسه یادگیری است. این شور و نشاط در ابتدای کلاس می‌تونه با ایجاد یک معما، چالش و یا از طریق نمایش یک کلیپ کوتاه آموزشی و یا چند تصویر ایجاد بشه».

شرکت‌کننده شماره ۸: «ویژگی مهم تدریس موثر در شبکه شاد ایجاد و پرورش انگیزه در شاگردان است. به دلیل بیماری کرونا و خانه‌نشینی شدن دانش‌آموزان و تدریس الکترونیکی، اکثر بچه‌ها انگیزه و روحیه چندانی واسه تلاش و کوشش در حوزه تحصیل ندارند. لذا معلمان بایستی بتونند با به‌کارگیری مطالب انگیزشی و جذاب، انگیزه و روحیه دانش‌آموزان رو بالا ببرند».

۹- مشارکت فراگیران در تدریس

شرکت کننده شماره ۶: «تدریس الکترونیکی به دلیل غیرحضوری بودن تدریس و عدم نظارت و کنترل مستقیم معلم بر دانش آموزان نیازمند درگیر کردن دانش آموزان در فرایند یاددهی- یادگیری از طریق استفاده از روش های تدریس تعاملی و گروهی است که بتوانیم تدریسی موثر و کاملی رو اجرا کنیم».

شرکت کننده شماره ۱۱: «یکی از ویژگی های تدریس در شاد ایجاد ارتباط قوی بین معلم، شاگردان و محتوای آموزشی است که از طریق استفاده از روش گروهی و مشارکتی در تدریس ممکنه. من سعی می کنم در برخی موارد شاگردان درس رو ارائه بدهند و سایرین با هم به پرسش و پاسخ بپردازند و یا تکالیف همدیگه رو ارزیابی کنند».

شرکت کننده شماره ۱۳: «به نظرم ویژگی تدریس موثر در شاد به وجود آوردن محیط تدریس تعاملی و درگیرانه با بهره گیری از ابزارها و امکانات مکمل فناورانه است. من خودم از فرایند سوال- پاسخ- بحث زیاد استفاده می کنم».

شرکت کننده شماره ۱۷: «فکر می کنم مهمترین ویژگی تدریس الکترونیکی، ایجاد اشتیاق و شور و شوق در دانش آموزان واسه حضور در کلاس درسه که متأسفانه در تدریس الکترونیکی در شبکه شاد این حضور مشتاقانه بچه ها دیده نمیشه».

در مجموع، با توجه به ادراک معلمان می توان گفت که ویژگی های تدریس در شبکه شاد شامل دو مضمون اصلی راهبردهای نوین و فراگیرمحوری در تدریس است. مضمون راهبردهای نوین شامل برخورداری از طرح درس، استفاده از فنون آموزشی متنوع و تعاملی، ارائه بازخورد دقیق و بهنگام، استفاده از فناوری های نوین، ارائه تکالیف مهارت محور بود. مضمون فراگیرمحوری نیز شامل تقویت پرسشگری و پژوهشگری، احترام به تفاوت های فردی، ارتقای انگیزه یادگیری و یادگیری محوری بود. مضامین اصلی و فرعی مقوله ویژگی های تدریس در شبکه شاد در نمودار شماره ۴ نشان داده شده است.

نمودار ۴: مضامین اصلی و فرعی مقوله ویژگی های تدریس در شبکه شاد

سوال دوم پژوهش: بر اساس ادراک معلمان، شایستگی‌های حرفه‌ای موردنیاز برای تدریس در شبکه شاد کدامند؟

واکاوی فهم ادراک شده معلمان نشان داد؛ معلمان جهت تدریس در شبکه شاد بایستی دارای ده شایستگی باشند که می‌توان آن‌ها را در دو مضمون اصلی شایستگی‌های مهارتی (هفت مضمون فرعی) و شایستگی‌های دانشی (سه مضمون فرعی) دسته‌بندی نمود که در ادامه به آن‌ها پرداخته شده است.

۱- شایستگی فنی و سواد رسانه‌ای

شرکت‌کننده شماره ۸: «یکی از صلاحیت‌های شغلی موردنیاز معلم واسه تدریس در شبکه شاد، داشتن اطلاعات فنی لازم در استفاده از امکانات و ابزارهای موجود در سامانه شاده، اینکه چطور وارد برنامه بشیم و ارتباط برقرار کنیم و با دانش‌آموزان در هنگام تدریس تعامل داشته باشیم».

شرکت‌کننده شماره ۱۴: «در اوایل شروع تدریس در شبکه شاد شیوه کار کردن با آن رو بلد نبودم و می‌دانستم که این اصلاً خوب نیست، الان می‌دانم که یکی از صلاحیت‌های حرفه‌ای واسه معلمان اینه که سامانه شاد رو کامل بشناسند، امکانات و قابلیت‌هاشو بدانند و بتونند از آن‌ها در تدریس بهره بگیرند».

شرکت‌کننده شماره ۱۷: «مهمترین شایستگی موردنیاز یک معلم در امر تدریس الکترونیکی اینه که بتونه محتوای مورد تدریس خودشو به قالب موردنیاز در بپاره و در شبکه شاد با امکانات موجود در آن به شاگردانش انتقال بده و از آنها بازخورد لازم رو بگیره».

۲- شایستگی عملیاتی و توانایی استفاده از امکانات شاد

شرکت‌کننده شماره ۱: «برنامه شاد در ابتدای راه‌اندازی ایرادات و معایب بسیار زیادی داشت و امکانات خیلی محدودی در اختیار کاربرانش قرار میداد. اما در حال حاضر با بروز رسانی‌های متعدد، قابلیت‌ها و امکانات شاد متعدد و متنوع شده است و معلمان بایستی بتوانند از آن امکانات در امر تدریس استفاده کنند».

شرکت‌کننده شماره ۵: «به جرأت می‌تونم بگم یکی از شایستگی‌های اساسی موردنیاز معلمان در دوران تدریس الکترونیکی، مهارت و توانایی استفاده از قابلیت‌های موجود در شبکه شاد است. مانند ایجاد تماس تصویری دوطرفه و حضور و غیاب آنلاین و ...».

شرکت‌کننده شماره ۱۵: «برنامه شاد پس از بروزرسانی‌های متعدد الان دارای قابلیت‌های متعددی شده است و به همین دلیل تا حدودی هم پیچیده شده است و نیازمند کسب مهارت کار کردن با آن است. مثلاً من در برخی اوقات از قابلیت نظرسنجی استفاده می‌کنم و دیدگاه بچه‌ها رو در مورد یک موضوع می‌سنجم و یا کانال‌های محتوای رسمی و آموزشی موجود در شاد رو به آنها معرفی می‌کنم».

۳- شایستگی همکاری و برقراری تعامل موثر

شرکت کننده شماره ۴: «به نظرم یکی از شایستگی های حرفه ای مورد نیاز معلمان در شاد، داشتن مهارت برقراری ارتباط مجازی اثربخش در محیط تدریس الکترونیکی است که بتونه گفتگوی اثربخشی در آن ایجاد کنه».

شرکت کننده شماره ۶: «به نظر من برقراری تعامل و ارتباط با بچه ها و محتوا در کلاس مجازی بسیار متفاوت با محیط سنتی است. در واقع من بایستی از طریق صفحه گویی و یا کامپیوترم بتونم با دانش آموزانی که حضور واقعی ندارند و تنها تعدادی اسامی در کنار هم هستند ارتباط بگیرم و تدریس کنم، که کاری بسیار سخت است».

شرکت کننده شماره ۱۶: «یکی از صلاحیت های حرفه ای معلمان در تدریس الکترونیکی، کسب مهارت برقراری ارتباط مجازی اثربخش در شبکه شاده. من خودم در کلاس های شادم سعی می کنم از ابزارهای مناسب جهت تدریس استفاده کنم و در چندین بخش از ساعت تدریس، بحث کلاسی راه اندازی کنم که بچه ها بتونند صحبت کنند».

۴- فنون و مهارت مدیریت کلاسداری

شرکت کننده شماره ۶: «شایستگی مهمی که معلمان واسه تدریس الکترونیکی نیاز دارند، مدیریت کلاسداری مجازی، چرا که مدیریت کلاس مجازی با کلاس حضوری و سنتی کاملاً متفاوت. مثلاً من در کلاس مجازی سعی می کنم همه شاگردان رو درگیر کنم و قوانین شفاف و مشخصی رو واسه کلاس در شاد تعیین کنم».

شرکت کننده شماره ۸: «کلاس مجازی ساختاری کاملاً متفاوت و مجزا داره و نیازمند مدیریت ویژه خودش. منظورم اینه که من معلم در کلاس مجازی هم بایستی قاطعیت داشته باشم و در کنارش احترام شاگردانم رو هم حفظ کنم».

شرکت کننده شماره ۱۲: «فکر می کنم تدریس الکترونیکی موثر به اعتماد به نفس معلم وابسته است و این اعتماد به نفس هم به شایستگی مدیریت کلاسداری معلم وابسته است. بنابراین اگه من مدیریت کلاسداری رو بلد باشم و روال آن رو بدونم، می تونم اعتماد به نفس بالایی داشته باشم و در تدریس موثری رو اجرا کنم».

۵- ایجاد محیط یادگیری مجازی جذاب و با نشاط

شرکت کننده شماره ۲: «مهمترین شایستگی حرفه ای واسه تدریس موثر در شاد به وجود آوردن کلاسی شاداب و هیجان انگیزه که بتونه یخ غیرحضوری بودن کلاس رو بشکنه و شاگردان رو فعال نگه داره. من بعضی اوقات با پخش یه کلیپ این کار رو انجام میدم»

شرکت کننده شماره ۱۴: «در کلاس مجازی به دلیل عدم حضور فیزیکی شاگردان، تدریس موثر به سختی انجام میشه و شادابی کلاس حضوری نداره. بنابراین معلم بایستگی تلاش کنه شادابی و نشاط کلاس حضوری رو هم به کلاس مجازی منتقل کنه».

شرکت کننده شماره ۱۶: «فکر می کنم به وجود آوردن کلاسی جذاب و پرنشاط مجازی شایستگی است که معلمان در شبکه شاد به آن نیاز دارند. به نظرم استفاده از متن، تصاویر، ویدئو، فایل صوتی و... در قالب پیام چندرسانه ای می تونه چنین محیط جذابی رو ایجاد کنه».

۶- اصلاح دیدگاه فراگیران در خصوص تدریس الکترونیکی

شرکت کننده شماره ۱: «متأسفانه، اغلب شاگردانم و خانواده هاشون نسبت به تدریس الکترونیکی نگرش منفی دارند و آن رو ناکارآمد می دانند. اما من این طور فکر نمی کنم و بایستی این شایستگی رو داشته باشم که نگرش آن ها رو با دلیل و منطق تغییر بدم و دیدگاه آنها رو مثبت کنم و بهترین روش واسه این کار انجام تدریس به نحو احسن در شبکه شاده».

شرکت کننده شماره ۴: «راستش من خودم در ابتدا مخالف تدریس الکترونیکی بودم، اما با گذشت زمان و کار کردن در محیط این فناوری قانع شدم که تدریس الکترونیکی مزایای بی شماری هم می تونه داشته باشه. بایستی صلاحیت این رو داشته باشم که دانش آموزان رو با استدلال و منطق قانع کنم که در حال حاضر تدریس الکترونیکی بهترین گزینه است».

شرکت کننده شماره ۱۰: «متأسفانه شیوع کرونا و خانه نشینی دانش آموزان در این دو سه سال، باعث شده که آنها بیشتر وقت شان رو با خواب، گوشی و بازی کامپیوتری سپری کنند و همین مسأله زمینه نارضایتی والدین رو از فضای الکترونیکی، گوشی، اینترنت و کامپیوتر رو فراهم کرده است و این نگرش منفی به آموزشی الکترونیکی و شبکه شاد هم سرایت کرده است. به نظر من مهمترین شایستگی مورد نیاز معلمان، تغییر نگرش دانش آموزان و مخاطبان به شبکه شاد و تدریس الکترونیکی در آن است».

۷- نوآوری و خلاقیت در تدریس

شرکت کننده شماره ۶: «یک معلم می تونه خیلی معمولی وارد کلاس شاد بشه، تدریس کنه و خارج بشه و معلمی دیگه می تونه وارد بشه، با ده ها ابزار و رسانه تدریسی نوآورانه و کم نظیری رو ارائه بده و بعد خارج بشه. به نظر من این دو معلم به هیچ وجه مثل هم نیستند. معلم در تدریس الکترونیکی نیازمند داشتن شایستگی تدریس خلاقانه است».

شرکت کننده شماره ۱۵: «من فکر می کنم شایستگی مورد نیاز معلمان در تدریس موثر الکترونیکی، ارائه خلاقیت و نوآوری در تدریسه. چرا که شبکه شاد با دارا بودن امکانات و قابلیت های متعدد و متنوع

بستر بروز خلاقیت رو فراهم کرده است و نیازمند معلمانی است که چنین شایستگی رو از خودشون نشان دهند».

شرکت کننده شماره ۱۸: «من فکر می‌کنم دلیل ناامیدی دانش‌آموزان و خانواده‌ها از تدریس الکترونیکی در شبکه شاد اینه که هر روز یک تدریس تکراری و خسته کننده رو می‌بینند. اما اگه معلمان ما صلاحیت تدریس‌های متنوع و متفاوت با رسانه‌ها و ابزارهای مختلف رو داشته باشند، فکر کنم دیدگاه‌ها تغییر کنه».

۸- تدوین طرح درس تدریس الکترونیکی

شرکت کننده شماره ۵: «یکی دیگه از صلاحیت‌های مهمی که معلمان واسه تدریس الکترونیکی نیاز به آن دارند، مهارت نوشتن طرح درس تدریس مجازیه که باعث میشه تدریس آنها هدفمند بشه و بدونه چطور کلاس رو شروع کنه، حضور و غیاب رو کی انجام بده، چطور ارزشیابی‌ها رو انجام بده، محتوای اصلی رو کی تدریس کنه و ...».

شرکت کننده شماره ۱۳: «واقعیت اینه که طرح درس طراحی شده واسه تدریس حضوری، قابلیت اجرا در کلاس‌های مجازی رو نداره. در نتیجه شایستگی مهم واسه معلمانی که در شاد تدریس می‌کنند، توانایی تدوین و طراحی طرح درس مجازی است».

شرکت کننده شماره ۱۷: «در یک کلاس مجازی واسه اینکه معلم در طول کلاس بی‌برنامه نشه و یا وقت کم نیاره بایستی بتونه طرح درس بنویسه و این شایستگی اساسی است که ما بایستی همانند کلاسهای سنتی آن رو بلد باشیم و یا فرا بگیریم»

۹- نیازسنجی الکترونیکی

شرکت کننده شماره ۳: «از زمانی که تحصیل مجازی و غیرحضوری شد، دیگه معلمان از خواسته‌ها و نیازهای اساسی بچه‌ها اطلاعی ندارند و همین موضوع باعث شکاف بین شاگردان و معلمان شد. به نظر من یکی از شایستگی‌های موردنیاز معلمان در این دوران، آگاهی از نیازها و خواسته‌های دانش‌آموزان در حوزه آموزشی و پرورشی است، چون بایستی خواسته‌ها و نیازهای آنها هم در تدریس مورد توجه ما معلمان قرار بگیرد».

شرکت کننده شماره ۹: «یکی از نیازهای حرفه‌ای معلمان در تدریس موثر آگاهی از نیازهای مجازی دانش‌آموزان و در نظر گرفتن آنها در فرایند یاددهی- یادگیری است. مثلاً دانش‌آموزان بارها در حین تدریس از من درخواست کرده‌اند که مابین تدریس چند دقیقه استراحت قرار بدهم و یا تایم‌هایی رو واسه پرسش و پاسخ قرار دهم».

شرکت کننده شماره ۱۸: «مطمئناً نیازهای آموزشی و تربیتی دانش آموزان در تدریس الکترونیکی نسبت به آموزش حضوری کاملاً متفاوت است و یکی از صلاحیت های مورد نیاز معلمان، شناخت این نیازها است. من سعی کرده ام از طریق فعال سازی لینک نظرسنجی و برگزاری جلسه پرسش و پاسخ از نیازهای آنها با خبر شوم و به آنها ترتیب اثر بدم».

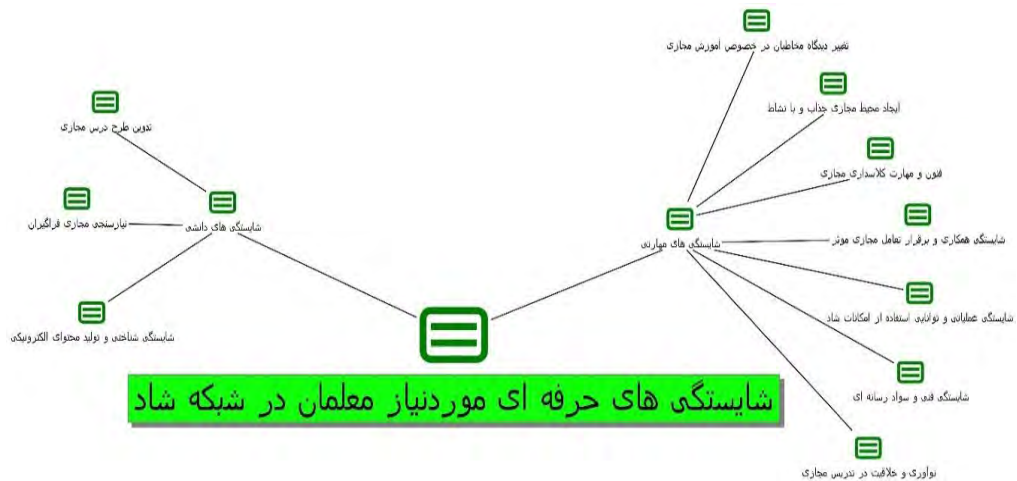
۱۰- شایستگی شناختی و تولید محتوای الکترونیکی

شرکت کننده شماره ۷: «از صلاحیت های مهم معلمان، توانایی تولید محتوای الکترونیکی در فرمت های مختلف است. در تدریس سنتی مهمترین منبع ما کتاب درسی بود که اغلب با روش سخنرانی ارائه می دادیم، اما این منبع و روش دیگه کار ما رو در تدریس الکترونیکی راه نمی اندازه و بایستی بتونیم محتوای الکترونیکی تولید کنیم».

شرکت کننده شماره ۱۰: «تولید محتوای آموزشی الکترونیکی شایستگی مهمی است که معلمان بایستی داشته باشن که بتونن در شاد تدریس موثری داشته باشن، مانند این که در درس ریاضی با استفاده از قلم نوری بتونیم همزمان فیلم بگیریم تا پس از کلاس در کانال کلاسی آن رو بارگزاری کنیم».

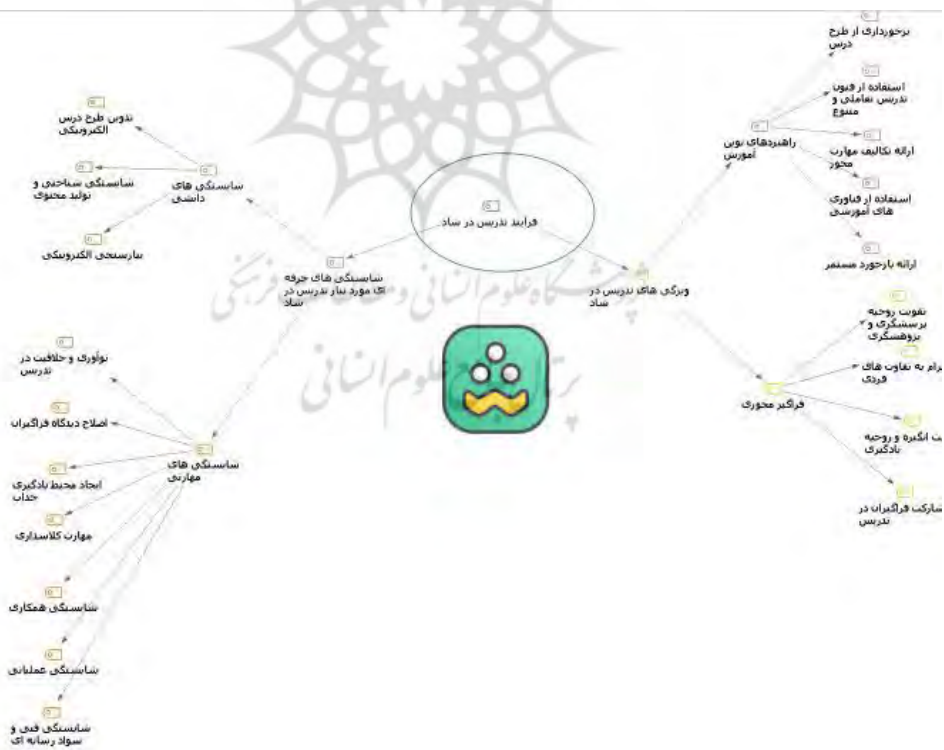
شرکت کننده شماره ۱۳: «یه معلم کاربلد در تدریس الکترونیکی کسی است که دارای صلاحیت تولید محتوای آموزشی الکترونیکی در درس مورد تدریس از طریق گوشی های هوشمند و یا کامپیوتر باشه و بتونه واسه اجرا در شبکه شاد اونو بارگزاری کنه و در اختیار شاگردانش قرار بده»

در مجموع می توان چنین نتیجه گیری کرد که بر اساس ادراک معلمان سرآمد، شایستگی های حرفه ای مورد نیاز معلمان در شبکه شاد شامل دو مضمون شایستگی های دانشی و مهارتی است. شایستگی های دانشی شامل تدوین طرح درس مجازی، شایستگی شناختی و نیازسنجی مجازی است. شایستگی های مهارتی نیز شامل شایستگی فنی، عملیاتی، همکاری، مدیریت کلاسداری مجازی، ایجاد محیط جذاب و با نشاط و اصلاح دیدگاه مخاطبان و خلاقیت در تدریس است. مضامین اصلی و فرعی مقوله شایستگی های حرفه ای مورد نیاز تدریس در شبکه شاد در نمودار ۵ نشان داده شده است.

نمودار ۵: مضامین اصلی و فرعی مقوله شایستگی های حرفه ای مورد نیاز معلمان در شبکه شاد

در پایان و پس از کدگذاری های حاضر و پاسخ به سوال های پژوهش، دیاگرام نهایی یافته های پژوهش در نمودار ۶ نشان داده شده است.

نمودار ۶: الگوی نهایی ادراک معلمان از تدریس الکترونیکی در شبکه شاد

در نهایت، در جدول ۳ مضمون‌های اصلی و فرعی شناسایی شده ادراک معلمان در خصوص تدریس موثر در شبکه شاد و تعداد بازگویی هر مضمون فرعی نشان داده شده است.

جدول ۳: مضامین ادراک معلمان از تدریس الکترونیکی در شبکه شاد

مضمون‌های اصلی	مضمون‌های فرعی	تعداد دفعات تکرار مضمون	کد شرکت‌کننده‌های مطرح‌کننده مضمون
ویژگی‌های تدریس موثر در شاد	برخورداری از طرح درس	۱۷	۱,۲,۳,۴,۵,۶,۷,۸,۹,۱۰,۱۱,۱۲,۱۳,۱۴,۱۵,۱۶,۱۷,۱۸
	استفاده از فنون آموزشی متنوع و تعاملی	۱۳	۲,۳,۵,۶,۸,۹,۱۰,۱۱,۱۳,۱۵,۱۶,۱۷,۱۸
	ارائه بازخورد دقیق و بهنگام	۱۴	۱,۲,۳,۵,۶,۸,۹,۱۰,۱۱,۱۳,۱۵,۱۶,۱۷,۱۸
	استفاده از فناوری‌های نوین	۱۸	۱,۲,۳,۴,۵,۶,۷,۸,۹,۱۰,۱۱,۱۲,۱۳,۱۴,۱۵,۱۶,۱۷,۱۸
	ارائه تکالیف مهارت محور	۱۶	۱,۲,۳,۴,۵,۶,۷,۸,۹,۱۰,۱۲,۱۳,۱۴,۱۶,۱۷,۱۸
	تقویت پرسشگری و پژوهشگری	۱۶	۱,۲,۳,۴,۶,۷,۸,۹,۱۰,۱۱,۱۲,۱۳,۱۴,۱۵,۱۶,۱۷
	احترام به تفاوت‌های فردی	۱۱	۱,۲,۵,۷,۹,۱۰,۱۱,۱۳,۱۵,۱۷,۱۸
	ارتقای انگیزه یادگیری	۱۰	۲,۳,۵,۸,۹,۱۰,۱۱,۱۳,۱۶,۱۷
	یادگیری محوری در تدریس	۹	۳,۴,۵,۱۰,۱۱,۱۳,۱۵,۱۷,۱۸
شایستگی‌های حرفه‌ای موردنیاز معلمان در شاد	شایستگی فنی و سواد رسانه‌ای	۱۳	۱,۲,۵,۶,۸,۹,۱۰,۱۱,۱۲,۱۳,۱۴,۱۶,۱۷
	شایستگی عملیاتی و استفاده از شاد	۱۳	۱,۳,۴,۶,۷,۹,۱۰,۱۱,۱۳,۱۵,۱۶,۱۷,۱۸
	شایستگی همکاری و تعامل موثر	۹	۱,۲,۵,۸,۱۰,۱۲,۱۵,۱۶,۱۷
	مدیریت کلاس‌داری الکترونیکی	۱۷	۱,۲,۳,۴,۵,۶,۷,۹,۱۰,۱۱,۱۲,۱۳,۱۴,۱۵,۱۶,۱۷,۱۸
	شاداب سازی کلاس	۷	۳,۵,۹,۱۱,۱۳,۱۵,۱۶
	اصلاح دیدگاه فراگیران و مخاطبان	۵	۳,۶,۸,۱۲,۱۶
	نوآوری و خلاقیت در آموزش	۱۱	۲,۳,۵,۷,۹,۱۰,۱۱,۱۴,۱۵,۱۶,۱۸
	نوشتن طرح درس تدریس الکترونیکی	۱۵	۱,۲,۳,۴,۵,۷,۸,۱۰,۱۱,۱۳,۱۴,۱۵,۱۶,۱۸
	نیازسنجی الکترونیکی	۱۲	۱,۳,۴,۶,۷,۹,۱۰,۱۱,۱۴,۱۵,۱۶,۱۷
	شایستگی شناختی و تولید محتوا	۱۸	۱,۲,۳,۴,۵,۶,۷,۸,۹,۱۰,۱۱,۱۲,۱۳,۱۴,۱۵,۱۶,۱۷,۱۸

بحث و نتیجه گیری

هدف پژوهش حاضر، تحلیل پدیدارشناسانه ادراک معلمان از فرایند تدریس در شبکه شاد بود. بدین منظور با بهره‌گیری از روش کیفی و با رویکرد پدیدارشناسی به شناسایی و بازنمایی فرایند تدریس در شبکه شاد پرداخته شد. سوالات مصاحبه حول دو مقوله اصلی تجربه زیسته مشارکت‌کنندگان در مورد ویژگی‌های تدریس (سوال اول) و شایستگی‌های حرفه‌ای موردنیاز (سوال دوم) بود. تحلیل داده‌های حاصل از مصاحبه‌ها، منجر به شناسایی نوزده مضمون اصلی گردید.

واکاوی فهم ادراک شده معلمان نشان داد؛ ویژگی‌های تدریس در شبکه شاد شامل دو مضمون اصلی راهبردهای نوین و فراگیرمحوری در تدریس است. مضمون راهبردهای نوین شامل برخورداری از طرح درس، استفاده از فنون آموزشی متنوع و تعاملی، ارائه بازخورد دقیق و بهنگام، استفاده از فناوری‌های نوین، ارائه تکالیف مهارت‌محور بود. مضمون فراگیرمحوری نیز شامل تقویت پرسش‌گری و پژوهش‌گری، احترام به تفاوت‌های فردی، ارتقای انگیزه یادگیری و یادگیری‌محوری است. بر اساس تعداد دفعات تکرار هر مقوله توسط شرکت‌کنندگان در مصاحبه، ویژگی‌های بکارگیری فناوری‌های نوین آموزشی (۱۸ بار تکرار)، برخورداری از طرح درس (۱۷ بار تکرار)، ارائه تکالیف مهارت‌محور و تقویت روحیه پرسشگری و پژوهشگری (۱۶ بار تکرار) به ترتیب مهمترین ویژگی‌های تدریس در بستر شاد شناسایی شده بودند. در خصوص دلایل شناسایی ویژگی‌های فوق توسط فهم و ادراک معلمان فعال در شبکه شاد شاید بتوان گفت؛ با توجه به کوچ اجباری معلمان، فقدان تجربه کافی و عدم کسب آمادگی‌های لازم برای حضور در زیست‌بوم جدید (Dhawon, 2020)، معلمان در ابتدا تفاوتی بین ویژگی‌های محیط جدید تدریس (شبکه شاد) و قبلی (کلاس درس معمول) قائل نبودند اما به تدریج و با کسب تجربه زیسته تفاوت‌های دو محیط را درک نموده و بین ویژگی‌های آن‌ها نیز تفاوت قائل شده و موارد مذکور را برای تدریس در شبکه شاد شناسایی نمودند. یافته‌های این پژوهش با نتایج پژوهش (Barati & Khobchere (2022); Mirzaei & Mohamed (2022); Shinobu (2019) مطابقت دارد و همسو است و با نتایج پژوهش‌های بررسی شده توسط پژوهشگران مخالف نیست. همسو با یافته فوق، (Santrock, 2008) بیان می‌کند، تدریس موثر به سبب پیچیدگی‌های خاص و تفاوت‌های فردی دانش‌آموزان همانند جوراب کشی نیست که با هر اندازه پایی جور دربیاد. معلم بایستی بر انواع نگرش‌ها و راهبردهای تدریس مسلط و در کاربرد آن‌ها انعطاف‌پذیر باشد. علاوه بر این (Kelly (2002 بر این باور است که معلمان باید آمادگی حرفه‌ای برای فراهم آوردن فرصت‌های یادگیری فناوری‌محور را برای دانش‌آموزان فراهم کنند. در حقیقت فرد اصلی در کمک به فراگیران برای دسترسی به قابلیت‌های فناوری، معلمان هستند. حاصل کلام آن‌که، آمادگی معلمان باشد.

یافته دیگر پژوهش، در خصوص شایستگی‌های حرفه‌ای موردنیاز معلمان جهت تدریس در شبکه شاد بود که شامل شایستگی‌های حرفه‌ای موردنیاز معلمان در شبکه شاد شامل دو بُعد اصلی شایستگی‌های دانشی و مهارتی است. شایستگی‌های دانشی شامل تدوین طرح درس مجازی، شایستگی شناختی و نیازسنجی مجازی است. شایستگی‌های مهارتی نیز شامل شایستگی فنی، عملیاتی، همکاری، مدیریت کلاس‌داری مجازی، ایجاد محیط جذاب و با نشاط و اصلاح دیدگاه مخاطبان و خلاقیت در تدریس. بر اساس تعداد دفعات تکرار هر مقوله توسط شرکت‌کنندگان در مصاحبه، شایستگی‌های شایستگی شناختی و تولید محتوا (۱۸ بار تکرار)، مدیریت کلاس‌داری الکترونیکی (۱۷ بار تکرار) و نوشتن طرح درس (۱۵ بار تکرار) به ترتیب مهمترین شایستگی‌های حرفه‌ای موردنیاز شناسایی شده بودند. در خصوص دلایل شناسایی شایستگی‌های مذکور توسط معلمان مشارکت‌کننده در پژوهش، همان‌طور که بورک بیان می‌کند؛ ظهور و توسعه رایانه و اینترنت، شیوه ارتباطات و تعاملات بین افراد و سازمان‌ها را دگرگون و به تبع آن نیازها و صلاحیت‌های موردنیاز برای بهره‌گیری صحیح آن‌ها نیز مطرح شده است (Bork, 2020). لذا تجربه زیسته تدریس در شبکه شاد، فهم و ادراک معلمان را این‌گونه شکل داد که تدریس موثر در شبکه شاد کاملاً متفاوت از تدریس به شکل معمول آن بوده و نیازمند وجود شایستگی‌های حرفه‌ای متفاوتی است که موارد مذکور به عنوان شایستگی‌های موردنیاز شناسایی شد. یافته‌های این پژوهش با نتایج پژوهش Mirzaei (2022); (2021) Moradi & Zarghami hamrah, Mott (2018); Le, Lawrie & Wang (2022) هم‌خوانی و مطابقت دارد و با نتایج هیچ پژوهش بررسی شده توسط پژوهشگران مخالف نیست. همسو با نتایج فوق، Robyn (2020) بر این باور است که در دوران کووید-۱۹، اثربخشی آموزش مجازی بستگی به میزان ارتقاء صلاحیت‌های تدریس مجازی معلمان در حوزه‌های انتقال مفاهیم درسی، درک اهمیت و ضرورت اجتناب-ناپذیر نیاز به آموزش مجازی در ایام کرونا، تقویت سطح دانش و معلومات در مورد فضای مجازی، ایجاد انگیزه و علاقه به تدریس موثر در فضای مجازی، تقویت زیرساخت‌های فنی و نرم‌افزاری آموزش مجازی، شیوه تعاملات با دانش‌آموزان و اولیای آنان و بهبود احساس امنیت و ارتقای سطح فنی کار با فضای مجازی است.

در مجموع، می‌توان چنین نتیجه‌گیری کرد شبکه اجتماعی دانش‌آموزی (شاد) می‌تواند در دوران پساکرونا و بازگشایی مجدد مدارس به عنوان محیط مکمل آموزش و پرورش حضوری مورد استفاده قرار بگیرد، چرا که آموزش ترکیبی (حضوری و الکترونیکی) تضمین‌کننده ارتقا و رشد یادگیری فراگیران خواهد بود، به‌گونه‌ای که Ceylan & Kesici (2014) این رویکرد آموزش را رویکرد راهبردی هزاره سوم می‌داند. لذا به‌طور خاص تدریس در بستر شبکه شاد نیازمند توجه و تمرکز بیشتر و سرمایه‌گذاری مناسب‌تر از سوی سیاست‌گذاران نظام آموزشی در خصوص توانمندسازی معلمان و دبیران در خصوص کسب و ارتقای

دانش تدریس الکترونیکی و شایستگی‌های حرفه‌ای تدریس مجازی است. بنابراین انتخاب شبکه شاد به عنوان محیط مکمل تدریس در دوران پسا کرونا نیازمند کسب فنون و مهارت‌های تدریس تخصصی و ارتقای صلاحیت‌های حرفه‌ای آن‌ها در حوزه تدریس الکترونیکی است.

در پایان، با توجه به روی آوردن اکثر کشورها و مدارس آنها به آموزش ترکیبی^۱، می‌توان چنین پیشنهاد کرد که در دوران پسا کرونا همه معلمان از نظر مبانی تدریس الکترونیکی و مهارت‌ها و شایستگی‌های حرفه‌ای مورد نیاز فعالیت در آن مورد ارزیابی و سطح‌بندی قرار گیرند و جهت معلمان سطوح ضعیف و متوسط، دوره‌های تخصصی مرتبط برگزار گردد و تلاش نمود که همه معلمان در تدریس الکترونیکی همانند آموزش سنتی حرفه‌ای گردند و این امر در ارزیابی شغلی و ارتقاء شغلی معلمان مدنظر قرار گیرد.

ملاحظات اخلاقی

اصول اخلاقی در این پژوهش رعایت شده است. به گونه‌ای که شرکت کنندگان در جریان پژوهش قرار گرفتند، اجازه داشتند هر زمان که مایل بودند از پژوهش خارج شوند و اطلاعات تمامی افراد نمونه به طور محرمانه حفظ شد.

حامی مالی

مقاله حاضر برگرفته از طرح پژوهشی به شماره ۶۵۰/۱۴۸۲۵/۱۴۰۰ مورخه ۱۴۰۰/۱۰/۱۸ اداره کل آموزش و پرورش استان کرمانشاه با عنوان؛ «پدیدارشناسی تحلیل ادراک معلمان از فرایند تدریس در شبکه اجتماعی دانش‌آموزی (شاد)» می‌باشد که با حمایت معنوی دانشگاه فرهنگیان انجام شده است.

تعارض منافع

مقاله حاضر، فاقد هر گونه تعارض منافع است.

References

- Adib. H. B; Mohsen; Parvizi, S; Salsali, M. (2011). *Qualitative research methods*. Tehran: Beshari publishing and advertising. [in Persian].
- Aghajani, M., & Adloo, M. (2018). «The Effect of Online Cooperative Learning on Students' Writing Skills and Attitudes through Telegram Application». *International Journal of Instruction*, 11(3), 433-448.
- Altbach, P. G., & de Wit, H. (2020). «Responding to COVID-19 with IT: A transformative moment?». *International Higher Education*, 103, 3-4.
- Amemado, D. (2020). «COVID-19: An unexpected and unusual driver to online education». *International Higher Education (Special Issue No. 102)*, 12-14.

¹ - Blended approach

Barati, H & Khobchere, M. (2022). «Identify Strategies for Teaching Skill And Workshop Courses During The COVID-19 Pandemic». Journal of Research in Teaching, Vol 10, No 2, Summer: 22- 38.

Beer, D. (2008). «Social Network(ing) Sites Revisiting the story so far. A response to danah boyd & Nicole Ellison». Journal of Computer – Mediated Communication. 13 (2), 516 – 529.

Bedford, L. (2019). «Using Social Media as a Platform for a Virtual Professional Learning Community». Online Learning Journal, 23 (3), 120- 136.

Bork A. (2020) Learning with the World Wide Web. The Internet and Higher Education 2000; 2(23): 81-5.

Ceylan, V. K., & Kesici, A. E. (2017). Effect of blended learning to academic achievement. Journal of Human Sciences, 14(1), 308-320.

Colaizzi, P. (1978). «Psychological research as a phenomenologist views it». In: Valle, R. S. & King, M. (1978). Existential Phenomenological Alternatives for Psychology. Open University Press: New York.

Dastyafteh, A. (1400). «Investigating the effectiveness of virtual education on the platform of Shad network from the perspective of teachers and secondary school students of Divandre city». Master's thesis, University of Kurdistan, Faculty of Humanities and Social Sciences. [in Persian].

Dhawon. S. (2020). Online Learning: A Panacea in the Time of COVID-19 Crisis. Journal of Educational Technology Systems. Vol. 49(1) 5–22. DOI: 10.1177/0047239520934018

Dwivedi, Y., Hughes, L., Coombs, C., Constantiou, I., Duan, Y., & Edwards, J. (2020). «Impact of COVID-19 pandemic on information management research and practice: Transforming education, work and life». International Journal of Information Management. <https://doi.org/10.1016/j.ijinfomgt.2020.102211>.

Fuchs, C. (2009). «Social Networking Sites Revisiting the Surveillance Society». Ethics and Information Technology, 12 (2), 171-185.

Gall, M. D; Borg. W; Gall, J. (2014). *Quantitative and qualitative research methods in educational sciences and psychology*. Translated by Ahmadreza Nasr and colleagues. Tehran: samt. [in Persian].

Guba, E. G. & Lincoln, Y. S. (1994). *Competing paradigms in qualitative research. Handbook of qualitative research*, (p. 105–117). Sage Publications, Inc.

Garrido, A., Onaindia, E., & Sapena, (2008). Planning and scheduling in an e-learning environment. A constraint-programming-based approach, Engineering Applications of Artificial Intelligence, 21(5), 733-743.

Huang, Y. C. Backman, S. J. Backman, K. F. McGuire, F. A. & Moore, D. (2019). «An investigation of motivation and experience in virtual learning environments: a self-determination theory». Education and Information Technologies

International Association of Universities (IAU). (2020). «The impact of COVID-19 on higher education around the world». IAU Global Survey Report IAU.

Kelly, M.G (2002), «National education technology standards for teaches, preparing teachers it use technology». Eugene, OR: International Society for Technology in Education (ISTE).

Le. B; Lawrie G. A; Wang J. T. (2022). Student self-perception on digital literacy in STEM blended learning environments. *Journal of Science Education and Technology*; 31(3): 303-321. <https://link.springer.com/article/10.1007/s10956-022-09956-1>

Mirzaei, M. (2022). «Examining the evaluation of the virtual training qualifications of teachers in the student education network (SHAD) (case study: elementary teachers of Musian district in Ilam province)». Volume & Issue: Volume 8, Issue 30, September. [in Persian].

Mohammadi, M. (1400). «Evaluation of Shad educational network in high schools of Iran». Master's thesis, Payam Noor University, Gilan Province, Payam Noor Center, Rasht. [in Persian].

Mohamed Elsayed, A. & Shinobu, H. (2019). «The effects of a new virtual learning platform on improving student skills in designing and producing online virtual laboratories». *Knowledge Management & E-Learning*, 11 (3), 364- 377.

Moradi, A; Zarghami hamrah, S. (2021). «The Study Of The Bottlenecks And Strategies For Using Social Network Of Students (shad) In The Teaching And Learning Of Students In The Corona Of a Pandemic: Phenomenological Study». *quarterly Journal of Educational innovations*, Volume & Issue: Volume 20, Issue 2 - Serial Number 78, June 2021, pp: 60-35.

Mott, J. (2018). «Envisioning the post-LMS era: the open learning network». *EDUCAUSE Quarterly*, 33(1).

- Mosayebi, M; Rezapour. M, Y; Behjati. A, F. (2021). «The problems and challenges of virtual education in elementary school during the outbreak of coronavirus». *Quarterly Journal of Education Study*, Volume 7, Issue 27, December, Pp: 87-108. [in Persian].

Oleksiyenko, A., Blanco, G., Hayhoe, R., Jackson, L., Lee, J., Metcalfe, A., Sivasubramaniam, M., & Zha, Q. (2020). «Comparative and international higher education in a new key? Thoughts on the post-pandemic prospects of scholarship. Compare». *A Journal of Comparative and International Education*. <https://doi.org/10.1080/03057925.2020.1838121>.

Paudel, P. (2021). «Online education: Benefits, challenges and strategies during and after COVID-19 in higher education». *International Journal on Studies in Education*, 3(2), 70–85.

Phutela, N; Dwivedi, S. (2020). A qualitative study of students' perspective on e-learning adoption in India, *Applied Research in Higher Education*, 4 (12), 545-559.

Qiu, J., Shen, B., Zhao, M., Wang, Z., Xie, B., & Xu, Y. (2020). «A nationwide survey of psychological distress among Chinese people in the COVID-19 epidemic: implications and policy recommendations». *General psychiatry*, 33(2).

Robyn, J. W. (2020). «Effectiveness of Virtual Medical Teaching During the COVID-17 Crisis: Systematic Review», *JMIR Medical Education*. Vol. 1۲, PP: 111-101.

Santrock, John (2008). *Educational Psychology*; McGraw- Hill Companies, Incorporated 4, illustrated.

Sokolowski, R. (2000). *Introduction to phenomenology*. Cambridge, NY: Cambridge University Press.

Stewart, B. L. (2004). Online Learning a strategy for Social Responsibility in Educational access, the Internet and Higher Education, Vol 7, Issue 4, 4 Quarter. PD. 299 – 310.

Vesey, H. (2021). «Shad educational network in the second elementary school; Challenges and opportunities». Master's thesis, Kharazmi University, Faculty of Psychology and Educational Sciences. [in Persian].

Wodarz, N. (2011). «Hiring, Social Media and E. Due Diligence». *School Business Affairs*, 77 (1), 8 – 10.

Vara, V (2007). «face book open its pages as a way to fuel growth». *Wall street journal*. May 21: <http://online.wsj.com/article/SB117971397890009177.html>.

Zafarkandi, M. (2021). «Identifying and explaining the strengths, weaknesses, opportunities and threats of electronic teaching-learning (centered on the use of the Shad educational network) in the first secondary school». Master's thesis, Payam-Noor University of Tehran, South Tehran Center. [in Persian].